

ส่วนที่ 1 บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ

ทุกหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ “ประเทศไทยมีความมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคนและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐ

ส่วนที่ 1 บทนำ

การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ

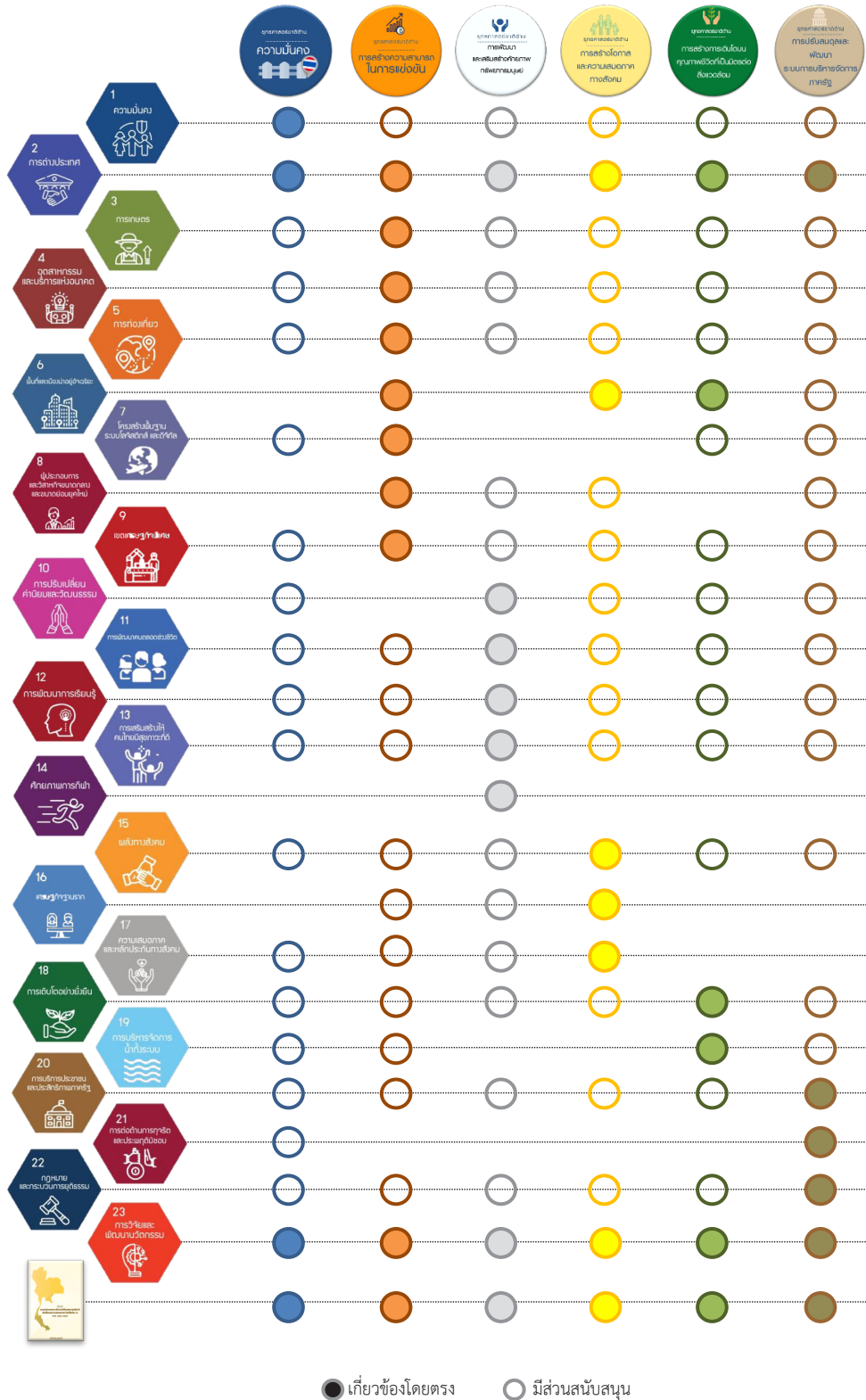

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 1 ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ 2 และ 3 และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ โดยแผนระดับที่ 2 ประกอบด้วย

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ¹** คือ แผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 3 โดยจะเป็นแผนที่เป็นการกำหนดประเด็นการพัฒนาในลักษณะที่มีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง (Cross Issue) และประเด็นการพัฒนาจะมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างแผนแม่บทฯ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการเกิดความสับสน

¹ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563 โดยเป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่จัดทำขึ้นเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 รายละเอียดจะนำเสนอต่อไปในส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป โดยสามารถศึกษาข้อมูลแผนต่าง ๆ เพิ่มเติมได้ที่ <http://nsr.nesdb.go.th/>

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 1 บทนำ

- **แผนการปฏิรูปประเทศ** คือ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ตาม พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 โดยจะเป็นแผนที่มุ่งเน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเร่งด่วนเชิงโครงสร้าง วิธีและกระบวนการ หรือ กลไก หรือ กฎระเบียบ ในช่วงห้าปีของยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้รากฐานการพัฒนามีความมั่นคง เหมาะสมกับบริบทประเทศ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติ
- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** คือ แผนเพื่อใช้แนวทางในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงระยะเวลา 5 ปี โดยต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของประเทศและของโลก ทิศทางการพัฒนาประเทศที่เหมาะสมตาม พ.ร.บ. สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 14 โดยจะเป็นแผนชี้แนะ (Indicative Plan) เรื่องของประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ที่จะต้องให้ความสำคัญในห้วง 5 ปีนั้น ๆ
- **นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ** คือ แผนที่จัดทำขึ้นตาม พ.ร.บ. สภาพความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 มาตรา 13 โดยเป็นแผนที่กำหนดกรอบทิศทางการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

แผนระดับที่ 2 ทั้ง 4 แผนข้างต้นจะเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการรายปี และ 5 ปี แผนปฏิบัติการด้าน...² ซึ่งเป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่มีการระบุการดำเนินงาน/โครงการที่ความชัดเจนตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐที่สนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

การแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติเป็นการดำเนินการผ่านแผนระดับที่ 2 โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เป็นแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนระดับที่ 2 อีก 3 แผน ได้แก่ แผนการปฏิรูปประเทศ³ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่การกำหนดการปฏิบัติที่มีความชัดเจนในแผนปฏิบัติราชการ และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านของหน่วยงานของรัฐ ที่ต้องมีการระบุการดำเนินงาน/โครงการที่สามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

² คู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://nscr.nesdb.go.th/format-planlevel3/>

³ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเตรียมประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนที่ 1

บทนำ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ฉบับ ต้องสามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้ในลักษณะที่เป็นผลลัพธ์ โดยได้มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดแบ่งเป็น 4 ห่วงการพัฒนา ห่วงละ 5 ปี โดยทั้ง 4 ห่วงการพัฒนาจะเป็นเสมือนหมุดเป้าหมายการพัฒนาที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการบรรลุเป้าหมายเป็นระยะ ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐได้อย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาและการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี 2580 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนดำเนินงานต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานของรัฐให้สามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ **การที่ทุกหน่วยงานตระหนักรู้และมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศสุดท้ายร่วมกัน** ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างบูรณาการ รวมทั้งเกิดความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณ **คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562** จึงได้มีมติเห็นชอบการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ระดับ ดังนี้

- หน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.1) สำหรับ 23 ประเด็นแผนแม่บทฯ
- หน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.2) สำหรับ 37 เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ
- และหน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.3) สำหรับ 140 เป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

โดยหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับมีภารกิจหน้าที่หลักในการประสานและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งในการจัดทำแผนระดับที่ 3 และโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องกันตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)

ส่วนที่ 1 บทนำ

การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ระดับ

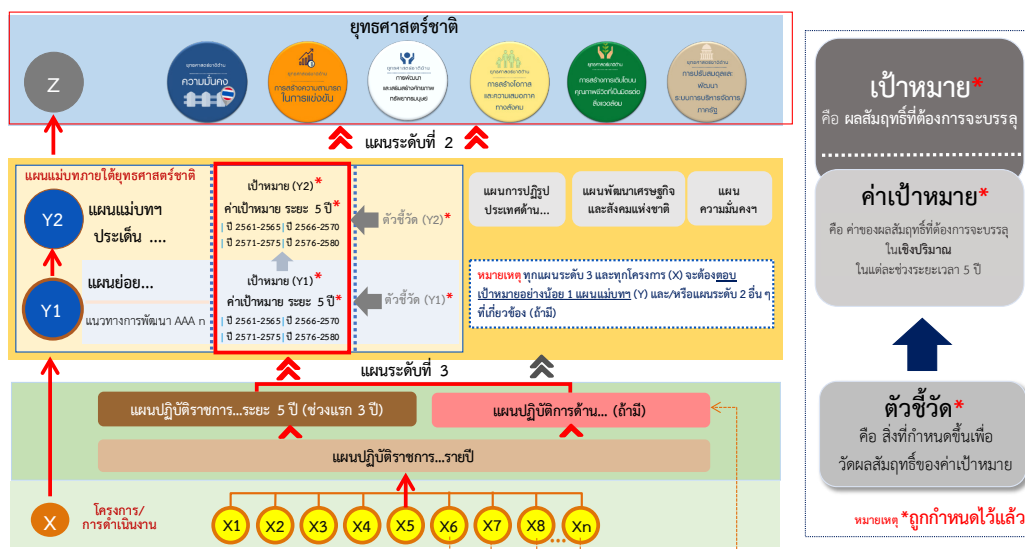

ทั้งนี้ หน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ 23 ประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จะนำเสนอในรายละเอียดต่อไปในส่วนที่ 2 ผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ส่วนที่ 1 บทนำ

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนระดับที่ 3

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนระดับที่ 3 เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 โดยทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องวิเคราะห์และศึกษารายละเอียดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับบทบาทภารกิจ และหน้าที่ขององค์กร ทั้งในส่วนของเป้าหมายประเด็น เป้าหมายแผนแม่บทย่อย และแนวทางการพัฒนาของแผนแม่บท และจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปีและระยะ 5 ปี ที่มีการบรรจุโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องและสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ของแต่ละหน่วยงานพัฒนาได้ **อย่างเป็นรูปธรรม** ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล โดยการดำเนินการโครงการ/การดำเนินงาน (X) จะต้องสามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งในระดับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) เป้าหมายประเด็น (Y2) และยุทธศาสตร์ชาติ (Z) โดยหลักการ XYZ นี้เป็นหลักการที่สำคัญที่ใช้ทั้งในการจัดทำโครงการ/การดำเนินการ และการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ของหน่วยงานของรัฐ

รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่สำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้รับมอบหมายให้มีการกำหนดขึ้นในการจัดทำ จึงเป็นกลไกสำคัญในการฉายภาพให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาในมิติต่าง ๆ ในแต่ละปีของประเทศ ตามกรอบแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเป็นไปได้ของการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแต่ละห้วง 5 ปีของการพัฒนา และนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงาน/โครงการ/การดำเนินงานให้ห้วง 5 ปีแรกให้มีความเหมาะสม สอดคล้องตามข้อเท็จจริงและบริบทการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบันร่วมกันระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 3 ระดับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในห้วง 5 ปีแรกของการพัฒนาในปี 2565 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนที่ 1 บทนำ

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2563

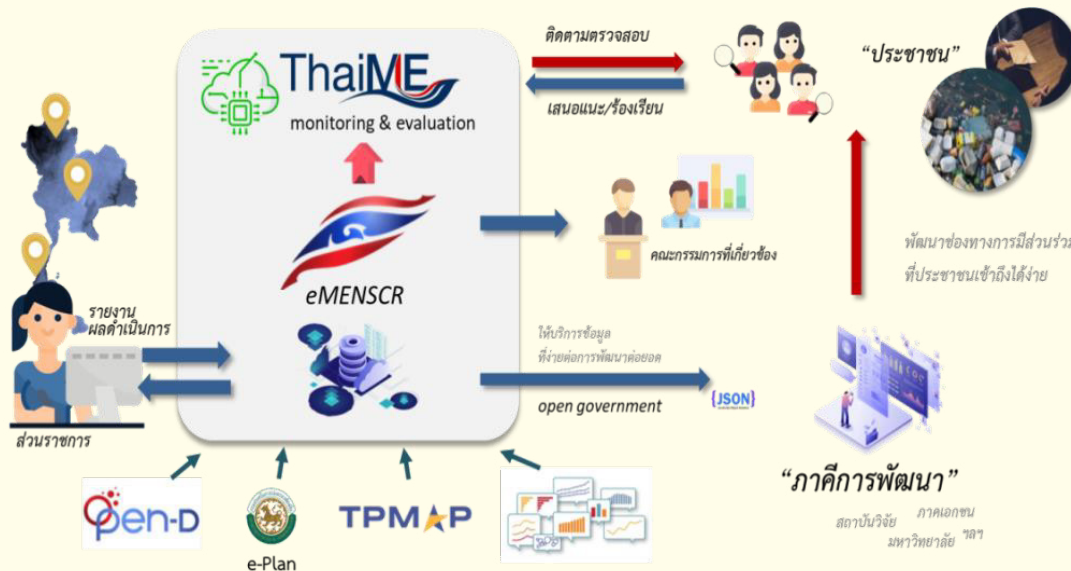
รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2563 เป็นรายงานประจำปีฉบับที่ 2 โดยเป็นการรายงานผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในช่วงปีงบประมาณ 2563 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มีการนำเข้าไปในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ถึง ณ เดือนพฤศจิกายน 2563 ทั้งนี้ ข้อมูลหลายชุดข้อมูลยังไม่ได้มีการเผยแพร่อย่างเป็นทางการ สำนักงานฯ จึงได้ใช้ข้อมูลสถานการณ์เทียบเคียงที่สามารถสะท้อนการบรรลุเป้าหมายของแต่ละเป้าหมายตามที่เหมาะสม

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ หรือ Electronics Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform Plans : eMENSCR (อีเมนซ์)

ระบบ eMENSCR เป็นการดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหลักสำหรับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ โดยเป็นระบบข้อมูลกลางขนาดใหญ่ (Big Data) สำหรับรองรับการดำเนินการของ (1) หน่วยงานของรัฐ ในการนำเข้าสู่ข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานและการรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) และการนำเข้าสู่แผนระดับที่ 3 ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปี และแผนปฏิบัติการด้าน... ในระบบ eMENSCR (2) คณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเรียกค้นหาข้อมูลจากระบบ eMENSCR เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (3) ประชาชน/สาธารณะ ในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การนำเข้าสู่ข้อมูลประกอบด้วย โครงการ/การดำเนินงาน รวมทั้งสิ้น 38,298 โครงการ โดยเป็นโครงการประจำปีงบประมาณ 2563 จำนวน 21,891 โครงการ ซึ่งสามารถติดตามภาพรวม ในการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติผ่านหน้ารายงานผลการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติของระบบ eMENSCR ได้ที่ <https://emenscr.nesdc.go.th/dashboard/index.html> และ การนำเข้าสู่แผนระดับที่ 3 ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการ (ราย 5 ปี และ รายปี) โดยมีแผนปฏิบัติราชการในระบบรวมจำนวน 790 แผน จำแนกเป็น (1) แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี จำนวน 209 แผน และ (2) แผนปฏิบัติราชการรายปี จำนวน 497 แผน และแผนปฏิบัติการด้าน... ที่หน่วยงานได้นำเข้าสู่ในระบบรวมจำนวน 84 แผน (ข้อมูล ณ มกราคม 2564)

ส่วนที่ 1 บทนำ

ทั้งนี้ ปัจจุบันสำนักงานฯ อยู่ระหว่างการพัฒนา ระบบ eMENSOCR ให้มีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) มาใช้ในการประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลในระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งได้พัฒนาให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลสถิติต่าง ๆ เข้าระบบ eMENSOCR ให้เป็นระบบข้อมูลสถิติกลางของประเทศ สำหรับการบ่งชี้สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน โดยได้มีการพัฒนาเว็บไซต์กลาง และฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ได้แก่ 1) เว็บไซต์ ThaiME (<http://thaime.nesdc.go.th/>) และ NSCR (<http://nscr.nesdc.go.th/>) 2) ระบบฐานข้อมูลเปิดภาครัฐเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ (Open Data Portal for Monitoring and Evaluating Government Projects under National Strategy : Open-D) ผ่านทาง <https://opendata.nesdc.go.th/> และ 3) ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ซึ่งเป็นระบบ Big Data เพื่อใช้ในการสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ ผ่านทาง <https://www.tpmmap.in.th/>

ส่วนที่ 1 บทนำ

หลักการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินผลการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการประเมินผลทั้งระบบตามหลักการของความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างการดำเนินงาน/โครงการ ผลผลิต ผลลัพธ์ขั้นต้น ผลลัพธ์ชั้นกลาง และผลลัพธ์ระยะยาว เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของนโยบาย ยุทธศาสตร์ และโครงการ นำไปสู่การตัดสินใจทางนโยบายต่อไป โดยเป็นการดำเนินงานใน 3 ระดับ ประกอบด้วย

- 1. ระดับทฤษฎี** โดยเป็นการติดตามและประเมินความสอดคล้องของการดำเนินการ/โครงการกับแนวความคิดหรือทฤษฎีการพัฒนาว่าการดำเนินการ/โครงการที่มีอยู่นั้นสอดคล้องกับแนวความคิดหรือทฤษฎีการพัฒนาเพียงใด และยังมีช่องว่างของโครงการหรือทฤษฎีหรือไม่
- 2. ระดับกระบวนการแปลงกิจกรรมหรือโครงการไปเป็นผลผลิต** โดยเป็นการติดตามและประเมินกระบวนการแปลงดำเนินงาน/โครงการไปสู่ผลผลิต
- 3. ระดับโครงการจากผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการ ยุทธศาสตร์ หรือนโยบาย** โดยเป็นการประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินดำเนินงาน/โครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ สู่เป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการกำหนดยุทธศาสตร์ตามหลักการ Ends - Ways - Means หรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

การประเมินการพัฒนาการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นการประเมินผลในระดับทฤษฎี และระดับผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยการประเมินผลการพัฒนาภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ และการประเมินผลรายยุทธศาสตร์ชาติ โดยสามารถสรุปวิธีการประเมินผล และผลการประเมินได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

วิธีการประเมินผลการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติเป็นการประเมินการผลสถานการณ์การบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ใน 2 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับเป้าหมายภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายรายยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน และ (2) การประเมินผลผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

- การประเมินผลการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายระดับภาพรวม เป็นการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาตามเป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยมีภาครัฐเป็นปัจจัยสนับสนุนบนหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับศักยภาพของประเทศในทุกมิติ การพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นฐานการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน เพื่อนำพาการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนระดับที่ 1 ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาประเทศระยะยาว จึงกำหนดการประเมินผลการพัฒนาตามเป้าหมายข้างต้น โดยเป็นการประเมินผลผ่านมิติต่าง ๆ ประกอบด้วยกัน ดังนี้

- 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การประเมินการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทั้ง 6 มิติข้างต้น พิจารณาจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในระดับผลสัมฤทธิ์ โดยใช้ตัวชี้วัดทั้งระดับประเทศ

เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความท้าทายของสถานการณ์การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของประเทศ และระดับสากลเพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่เทียบเคียงกับนานาประเทศ นำไปสู่การยกระดับการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล

- การประเมินผลการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายรายยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการประเมินผลการพัฒนาตามเป้าหมายรายยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักการเดียวกันกับการประเมินการประเมินผลการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายระดับภาพรวม ทั้งนี้ การประเมินผลการพัฒนาทั้งในระดับเป้าหมายภาพรวม และระดับเป้าหมายรายยุทธศาสตร์ชาติ จะเป็น การรายงานผลการประเมินสถานการณ์การพัฒนาตามข้อเท็จจริงจากข้อมูลกลุ่มตัวชี้วัดที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกมาใช้ในการประเมินผลเท่านั้น เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ระยะยาวหรือผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ และในส่วนของ การประเมินผลลัพธ์ขั้นกลางของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะมีการรายงานผลการประเมินในส่วนที่ 2 ของเล่มรายงานฉบับนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

สรุปผลการประเมินผลการบรรลุผลสัมฤทธิ์ ของเป้าหมายระดับภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ

ผลการประเมินผลการพัฒนาตามเป้าหมายภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติของทั้ง 6 มิติ มีรายละเอียด สรุปได้ ดังนี้

1. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ในปี 2562 สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับปานกลางและมีแนวโน้มสูงขึ้น **พิจารณาได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจัดทำโดย สศช. ซึ่งเป็นดัชนีรวมในระดับประเทศ** โดยปี 2561 คนไทยและสังคมไทยมีความอยู่ดีมีสุขดีขึ้น คนไทยในภาพรวมมีสุขภาพกายสุขภาพจิตดีขึ้นและสังคมไทยมีแนวโน้มดีขึ้นจากคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันสะท้อนได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ปรับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.47 จากร้อยละ 70.40 โดยปัจจัยเกื้อหนุนหลักที่คาดว่าจะส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มขึ้น คือ การมีสุขภาวะที่ดีโดยรวมของบุคคลครอบครัว และชุมชน มีระดับดีขึ้นจากระดับปานกลางในปี 2560 เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม มีระดับดีขึ้นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับดี สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล มีระดับดีขึ้น จากระดับที่ต้องปรับปรุง สังคมมีความเป็นประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล แม้จะมีคะแนนดีขึ้นมาก แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ขณะที่การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมมีระดับดีขึ้น และปรับตัวสูงขึ้นจากระดับที่ต้องปรับปรุง ทั้งนี้ ปัจจุบัน สศช.อยู่ในระหว่างการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2560-2561

องค์ประกอบหลัก	ปี	
	2560	2561
1. การมีสุขภาวะ	79.82	87.37
2. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	80.61	81.46
3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	63.43	73.77
4. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	61.89	68.46
5. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย	68.45	72.75
ภาพรวมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	70.40	76.47

ที่มา : สศช.

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ 90.0 - 100 ระดับดี = ร้อยละ 80.0 - 89.9

ระดับปานกลาง = ร้อยละ 70.0 - 79.9 ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ 60.0 - 69.9

ระดับเร่งแก้ไข = ร้อยละ 59.9

ส่วนที่ 1 บทนำ

สำหรับในปี 2563 ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย พิจารณาจากรายงาน World Happiness Report 2020 สะท้อนได้จากความสุขที่ประชาชนมีที่รับรู้ตนเอง ซึ่งเป็นการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดี มีความสุขของประชากรในประเทศต่าง ๆ จำนวน 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านรายได้จากค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร ด้านสุขภาพจากอายุคาดเฉลี่ยของประชากร ด้านการช่วยเหลือกันทางสังคม ด้านเสรีภาพในการใช้ชีวิต ด้านความเอื้ออาทรในสังคม และด้านมุมมองต่อการทุจริตของภาครัฐใช้การวัดผลจากการสำรวจด้วยคำถาม (Gallup World Poll) พบว่า ปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 153 ประเทศ และมีค่าคะแนน 5.999 ลดลงจากปี 2562 ที่มีคะแนน 6.008 (อันดับที่ 52 จาก 156 ประเทศ) โดยในปี 2563 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าคะแนนที่ลดลง ได้แก่ รายได้ต่อหัว การได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐ และการมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพที่ดี ส่วนปัจจัยด้านการมีสิทธิเสรีภาพความเอื้ออาทรต่อกัน และการอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต มีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า

ดัชนีความสุขของคนไทย

	ภาพรวม	รายได้ต่อหัว	การได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐ	การมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพที่ดี	การมีสิทธิเสรีภาพ	ความเอื้ออาทรต่อกัน	การอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต
2561	6.072	1.016	1.417	0.707	0.637	0.364	0.029
2562	6.008	1.050	1.409	0.828	0.557	0.359	0.028
2563	5.999	1.007	1.348	0.794	0.609	0.377	0.032
การเปลี่ยนแปลงปี 2562 - 2563	-0.009	-0.043	-0.061	-0.034	0.052	0.018	0.004

ที่มา : World Happiness Report 2020

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสุขของคนไทยจะปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้า แต่ยังคงถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสุขมากกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก แต่ยังมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ อาทิ ส่งเสริมการดูแลสุขภาพด้านจิตใจของประชากรให้มากขึ้น การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกระดับ สนับสนุนการคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมแก่ทุกภาคส่วน เพื่อให้ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทยได้รับการพัฒนาดีขึ้น

2. ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ เป็นการสะท้อนการพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศในเวทีโลก ที่ต้องนำไปสู่การกระจายความเจริญไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยในส่วน**ขีดความสามารถในการแข่งขัน** ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ ทั้งด้านปัจจัยการผลิตนโยบายและกฎระเบียบ รวมทั้งความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของประเทศที่เอื้อต่อการเพิ่มผลิตภาพให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ โดยในปี 2563 พบว่า **ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ IMD** มีอันดับแย่งลง 4 อันดับ มาอยู่ในอันดับที่ 29 (จากอันดับที่ 25 ในปี 2562) คะแนนรวมลดลงเป็น 75.387 คะแนน

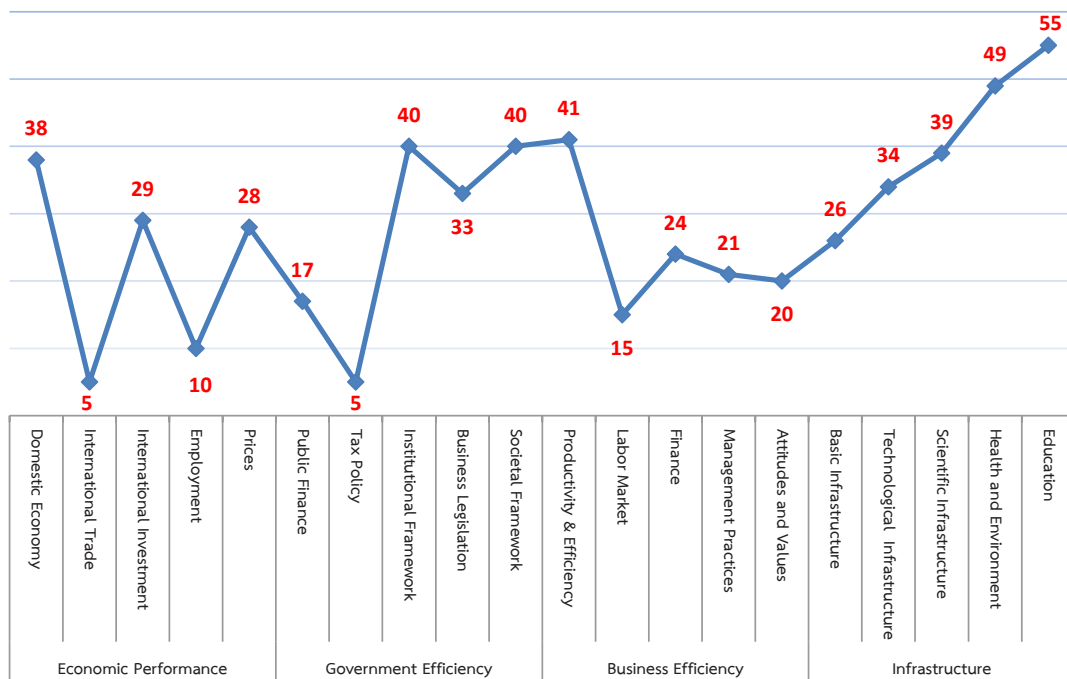
ส่วนที่ 1 บทนำ

จาก 77.233 คะแนนในปี 2562 โดยประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 เหมือนปี 2562 รองลงมา คือ เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และฮ่องกงและเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า 2 ปัจจัยหลักที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขัน ลดลง คือ (1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจที่มีอันดับลดลง 6 อันดับ ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยจะมีอันดับด้านการส่งออก (International Trade) และด้านค่าครองชีพ (Price) เพิ่มขึ้น 1 อันดับ แต่สมรรถนะด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) การลงทุนข้ามชาติ (International Investment) และการจ้างงาน

(Employment) มีอันดับแย่ลงอย่างเห็นได้ชัด และ (2) ประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐมีอันดับแย่ลง 3 อันดับ โดยมีสาเหตุหลักจากกรอบของสถาบัน (Institutional Framework) มีอันดับแย่ลง 6 อันดับ ทั้งนี้ ไทยคงต้องพัฒนาอีกหลายด้าน เนื่องจากในปีนีไทยมีอันดับลดลง 4 อันดับ โดยเฉพาะด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ถึงแม้ทั้งสองด้านจะได้รับการพัฒนาขึ้นบ้างจากปีที่แล้ว แต่ยังคงมีอันดับที่ไม่ดี ในปีนี้ เพื่อให้ในปีหน้าไทยจะมีอันดับรวมที่ดีขึ้นมาก

Thailand Competitiveness 2020

ส่วนที่ 1 บทนำ

ในส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP)⁴ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า ปี 2562 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP at current market prices) เท่ากับ 16,898,086 ล้านบาท ซึ่งเป็นสัดส่วนมูลค่าของ GDP ภาคบริการและอื่น ๆ ร้อยละ 61.10 รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 30.92 และภาคเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 7.98 ของมูลค่า GDP ของประเทศ สำหรับการขยายตัวของ GDP ในปี 2562 พบว่า มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.4 จากปี 2561 ลดลงจากการเติบโตที่ร้อยละ 4.2 จากปี 2560 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวของ GDP ภาคบริการและอื่น ๆ ส่วนภาคอุตสาหกรรม ไม่มีการขยายตัว และภาคเกษตรกรรม มีอัตราการขยายตัวติดลบร้อยละ 0.20 อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ต้นปี 2563 การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จะชะลอตัวลงตลอดปี 2563 ซึ่ง สศช. คาดว่าแนวโน้มเศรษฐกิจไทย จะลดลงร้อยละ 6.0 โดยมูลค่าการส่งออกสินค้า ปรับตัวลดลงร้อยละ 7.5 การบริโภคภาคเอกชน และการลงทุนรวม ปรับตัวลดลง ร้อยละ 0.9 และร้อยละ 3.2 ตามลำดับ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ -0.9 และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ 2.8 ของ GDP ดังนั้น ในช่วงที่เหลือของปี 2563 และปี 2564 ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันการกลับมาระบาดระลอกที่สองในประเทศ การขับเคลื่อนการใช้จ่ายภาครัฐ ขับเคลื่อนการส่งออกสินค้าเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคการผลิตและการลงทุนภาคเอกชน การดูแลสินค้าเกษตรในบางพื้นที่ ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดและการเตรียมรองรับปัญหาภัยแล้ง การรักษาบรรยากาศทางการเมือง และการเตรียมการรองรับความเสี่ยงจากความผันผวนทางเศรษฐกิจโลก ที่จะทำให้เศรษฐกิจของไทยดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2560 - 2562

	2560			2561			2562		
	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)
GDP	15,486,551	100.00	4.10	16,365,572	100.00	4.20	16,875,891	100.00	2.40
ภาคเกษตรกรรม	1,300,994	8.40	4.70	1,330,009	8.13	5.50	1,347,421	7.98	-0.20
ภาคอุตสาหกรรม	5,033,817	32.50	2.10	5,282,491	32.28	2.70	5,217,403	30.92	0.00
ภาคบริการและอื่นๆ	9,151,740	59.09	5.10	9,753,072	59.60	4.80	10,311,067	61.10	4.00

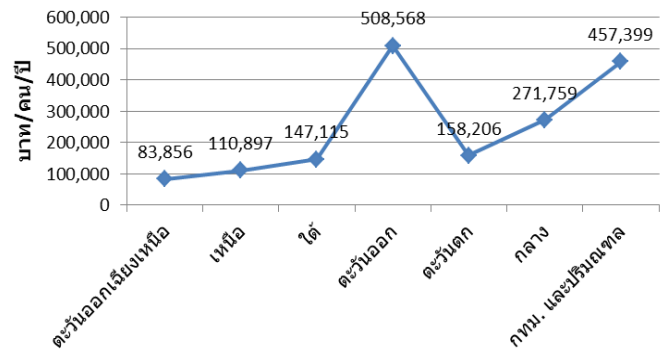
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

⁴ ข้อมูลจากกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ส่วนที่ 1 บทนำ

ในส่วนของการกระจายรายได้ (Income Distribution) ซึ่งสะท้อนการแบ่งปันส่วนผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) ในหมู่ประชากรของประเทศนั้น พบว่า การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยมีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น โดยพิจารณาจากรายได้ ประชาชาติต่อคน ปี 2562 รายได้ประชาชาติต่อคนของ ประเทศไทยอยู่ที่ 236,815 บาท/คน/ปี เปรียบเทียบกับปี 2561 ที่มี 225,095 บาท/คน/ปี หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.21 และหากสะท้อนจากผลิตภัณฑ์ภาค ต่อหัวเฉลี่ยของประเทศ (Gross Regional Product per Capital : GRP/Capita) ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ พบว่า ปี 2561 ภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ โดยมีการขยายตัวของมูลค่า ผลิตภัณฑ์ภาคที่ร้อยละ 4.7 และมีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงสุดที่ 508,568 บาท/คน/ปี ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวน้อยที่สุด เพียง 83,856 บาท/คน/ปี และมีอัตราการเติบโต ของ GRP per Capita เฉลี่ยร้อยละ 3.6 ต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาคตะวันออกมีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว สูงมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึง 6.1 เท่า (ภาคที่มีการพัฒนารองจากภาคตะวันออก คือ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ และภาคเหนือ) และหากพิจารณาในระดับจังหวัด พบว่า จังหวัดระยอง มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงสุดที่ 1,067,449 บาทต่อคนต่อปี สูงกว่าจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อ หัวต่ำที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีรายได้เพียง 58,370 บาท/คน/ปี มากถึง 18.3 เท่า ทั้งนี้ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ จังหวัดต่อหัวสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ระยอง กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ปราจีนบุรี และ ฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวอยู่ใน 5 ลำดับต่ำสุด คือ แม่ฮ่องสอน ยโสธร นอนงบัวลำภู นราธิวาส และมุกดาหาร ตามลำดับ จึงมีความจำเป็นต้องเร่งกระจายการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้มีความครอบคลุม ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

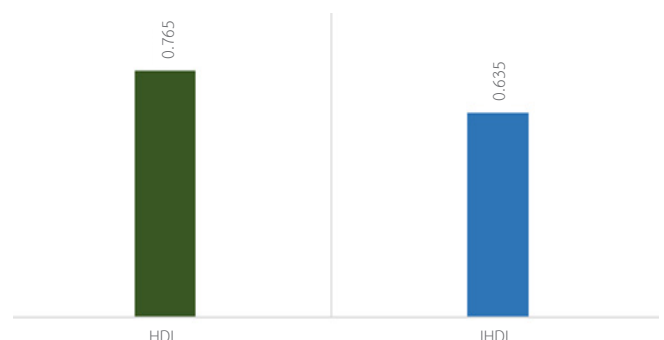
GRP per Capita ปี 2561

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

การประเมินผลประเด็นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ ประเทศมุ่งเน้นการสะท้อนผลการพัฒนาในทุกมิติ ที่ส่งผลให้คนไทยทุกช่วงวัยเป็นคนดี เก่ง มีสมรรถนะ และคุณภาพพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการยกระดับการ พัฒนาประเทศในทุกมิติโดยพบว่า การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของประเทศในห้วงปีแรกของการพัฒนาตาม ยุทธศาสตร์ชาติมีการปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยพิจารณา จากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) พัฒนาโดยโครงการพัฒนา

ดัชนีการพัฒนามนุษย์และดัชนีการพัฒนามนุษย์ ที่ไม่เท่าเทียมของประเทศไทย ณ ปี 2562

ส่วนที่ 1 บทนำ

แห่งสหประชาชาติ (UNDP) ซึ่งเป็นดัชนีทางสถิติแบบองค์รวมที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการคาดการณ์ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อหัว พบว่า ปี 2563 ประเทศไทยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index - HDI) เท่ากับ 0.777 เพิ่มขึ้นจาก 0.765 ในปี 2562 และได้รับการจัดอันดับให้อยู่ที่อันดับ 79 เพิ่มขึ้นจากอันดับ 77 ของปีก่อนหน้า (จาก 189 ประเทศ) และได้รับการจัดลำดับอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนามนุษย์ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม (Inequality-adjusted Human Development Index : IHDI) พัฒนาโดย UNDP พบว่า ถึงแม้ค่าดัชนี IHDI ของประเทศไทยในปี 2563 มีการปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.777 เทียบกับ 0.635 ในปี 2562 **ซึ่งสูงกว่าค่าดัชนี HDI เล็กน้อย (ปี 2562 ค่าดัชนี IHDI มีค่าน้อยกว่าดัชนี HDI) สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่ปรับตัวดีขึ้น** ทั้งนี้ ผลการประเมินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดย HDI และ IHDI ของ UNDP ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่ประเมินโดยดัชนีความก้าวหน้าของชน (Human Achievement Index : HAI) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเป็นการวัดผลลัพธ์ของการพัฒนาคนระดับจังหวัดของประเทศไทยใน 8 ดัชนีย่อย ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านชีวิตการทำงาน 4) ด้านรายได้ 5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน 7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ 8) ด้านการมีส่วนร่วม จากรายงานดัชนีความก้าวหน้าของชน ประจำปี 2562 พบว่า การพัฒนาคนในภาพรวมของคนไทยค่อนข้างคงที่ โดยมีค่าดัชนี HAI เท่ากับ 0.6219 สูงขึ้นจากปี 2560 ที่มีค่าเท่ากับ 0.6109 แต่มีค่าใกล้เคียงกับปี 2558 (HAI = 0.6220) โดยดัชนีย่อยที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น ได้แก่ **ด้านการศึกษา** มีดัชนีเพิ่มขึ้นเป็น 0.4743 เพิ่มขึ้นจาก 0.4686 คะแนน ในปี 2558 เนื่องจากนักเรียนอยู่ในระบบการศึกษายาวนานขึ้น สะท้อนจากอัตราการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษา

ดัชนีความก้าวหน้าของชน ปี 2558 - 2562

ดัชนี	2558	2560	2562
ดัชนีความก้าวหน้าของชน	0.6220	0.6109	0.6219
ด้านสุขภาพ	0.6095	0.5906	0.5843
ด้านการศึกษา	0.4686	0.4462	0.4743
ด้านชีวิตการทำงาน	0.7054	0.7095	0.7237
ด้านรายได้	0.5916	0.5765	0.5689
ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	0.8328	0.8433	0.8595
ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน	0.6527	0.6276	0.6470
ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร	0.5707	0.6665	0.6774
ด้านการมีส่วนร่วม	0.6060	0.5103	0.6208

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้น **ด้านชีวิตการทำงาน** มีค่าดัชนีเพิ่มขึ้นเป็น 0.7237 โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.7054 คะแนนในปี 2558 เป็นผลมาจากการเร่งขยายความครอบคลุมการมีหลักประกันสังคมทั้งในกลุ่มแรงงานในระบบและนอกระบบ **ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม** มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.8595 เพิ่มขึ้นจาก 0.8328 คะแนนในปี 2558 คาดว่าเป็นผลจากการลดลงของประชากรที่ประสบอุทกภัยและภัยแล้ง และการลดลงของสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้านพลังงาน และ**ด้านคมนาคมและการสื่อสาร** มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.6774 เพิ่มขึ้นจาก 0.5707 คะแนนในปี 2558 เป็นผลจากการขยายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี การสื่อสารและสารสนเทศ ทำให้มีการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตได้ทั่วถึงมากขึ้น ขณะที่ด้านที่มีความก้าวหน้าลดลง ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งจะประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ เช่น การสร้างเสริมสุขภาวะ เพื่อลดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง การยกระดับรายได้ ส่งเสริมการจ้างงาน ส่งเสริมทักษะการบริหาร

ส่วนที่ 1 บทนำ

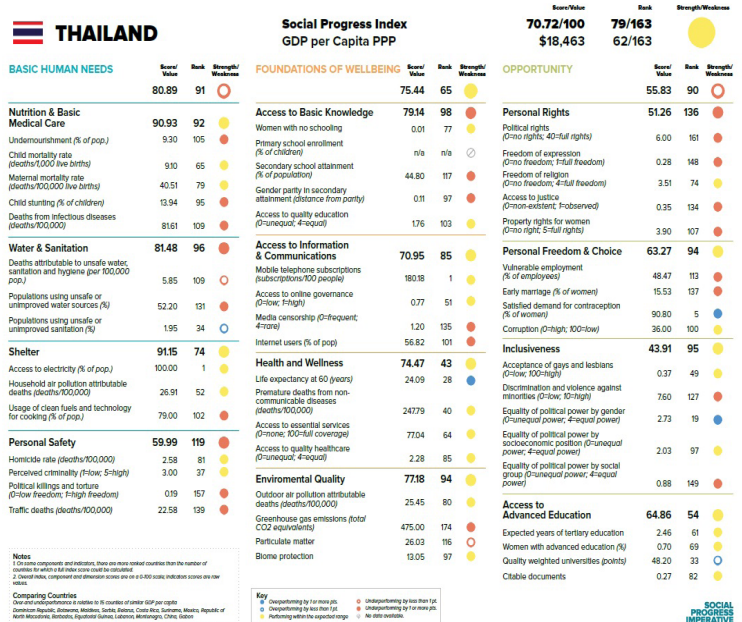
การเงินเพื่อให้สามารถจัดการรายได้เงินทุน และหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะครอบครัวเปราะบาง สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน การส่งเสริมต่อยอดความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ชุมชนที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

4. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาในลักษณะของการเติบโตแบบทั่วถึง โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง จึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลการพัฒนาที่สะท้อนความเท่าเทียมและเสมอภาคของสังคม ซึ่งดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index – SPI) จัดทำโดยองค์กร Social Progress Imperative ซึ่งเป็นมาตรวัดที่สะท้อนความก้าวหน้าทางสังคมโดยตรง ครอบคลุมสามมิติ ได้แก่

- 1) ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Needs)
- 2) พื้นฐานของการอยู่ดีมีสุข (Foundations of Wellbeing) และ
- 3) โอกาส (Opportunity)

โดยภาพรวมในปี 2563 ประเทศไทยมีค่าคะแนน SPI อยู่ที่ 70.22 จัดอยู่ในลำดับที่ 79 ของโลกจากที่สำรวจ 163 ประเทศ ซึ่งมีค่าคะแนนดีขึ้นจากปี 2562 ที่มีค่าคะแนน SPI เท่ากับ 67.47 ซึ่งจัดอยู่ในลำดับที่ 72 จากการสำรวจ 138 ประเทศ โดยในปี 2563 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน พบว่า สิงคโปร์ อยู่ในลำดับที่ 29 ซึ่งมีค่าคะแนน SPI เท่ากับ 85.46 และมาเลเซีย อยู่ในลำดับที่ 48 มีค่า SPI เท่ากับ 76.96 โดยประเทศในอาเซียนที่มี SPI น้อยกว่าประเทศไทย ได้แก่ อินโดนีเซีย (ลำดับที่ 84) เวียดนาม (ลำดับที่ 88) ฟิลิปปินส์ (ลำดับที่ 98) กัมพูชา (ลำดับที่ 118) เมียนมาร์ (ลำดับที่ 120) และลาว (ลำดับที่ 133)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่ทำให้คะแนนของประเทศไทยดีขึ้น คือ ด้านที่อยู่อาศัย (Shelter) โภชนาการและการแพทย์ขั้นพื้นฐาน (Nutrition and Basic Medical Care) น้ำและสุขาภิบาล (Water and Sanitation) การเข้าถึงความรู้ขั้นพื้นฐาน (Access to Basic Knowledge) และคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Quality) อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบที่ได้คะแนนน้อยและอาจจะต้องพิจารณาปรับปรุงต่อไป ได้แก่ ความครอบคลุมและการมีส่วนร่วม (Inclusiveness) สิทธิส่วนบุคคล (Personal Rights) ความปลอดภัยของบุคคล (Personal Safety) ทางเลือกและเสรีภาพส่วนบุคคล (Personal Freedom and Choice) และการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง (Access to Advanced Education) และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่ประเทศไทยได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และควรต้องให้เร่งพัฒนาเป็นพิเศษ ได้แก่ การเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง ความปลอดภัยของบุคคล และสิทธิส่วนบุคคล

ที่มา: Social Progress Imperative

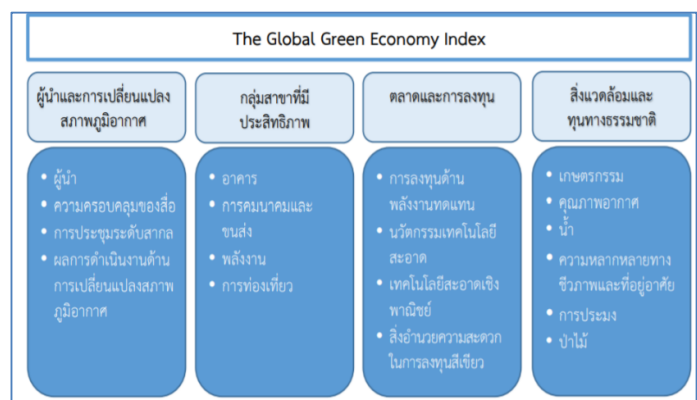
ส่วนที่ 1 บทนำ

ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ที่จัดทำโดย สศช. พบว่า มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายจ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคเท่ากับ 0.348 ลดลงจาก 0.362 ในปี 2561 สำหรับความแตกต่างของรายจ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่รวยที่สุด (decile 10) ต่อกับกลุ่มประชากรที่จนที่สุด (decile 1) มีช่องว่างที่ลดลงจาก 13.89 เท่า เหลือ 8.42 เท่า ในช่วงปี 2531 - 2562 โดยในปี 2562 กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายสูงที่สุด (decile 10) มีค่าเฉลี่ยรายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ 18,481 บาท/คน/เดือน ลดลงจากปี 2561 ร้อยละ 1 จาก 18,668 บาทต่อคนต่อเดือน ขณะที่กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายต่ำที่สุด (decile 1) มีค่าเฉลี่ยรายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ 2,194 บาท/คน/เดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.52 จาก 2,022 บาท/คน/เดือน ในปี 2561 ในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ด้านรายได้ พบว่า ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย จาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2562

นอกจากนี้ หากพิจารณาประเมินผลการพัฒนาที่สะท้อนความเท่าเทียมและเสมอภาคของสังคมจากดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index : MPI) คำนวณจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ซึ่งประเมินความยากจนใน 5 มิติ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการเข้าถึงบริการรัฐ และด้านรายได้ และสามารถระบุตัวบุคคลและครัวเรือนที่ตกเกณฑ์การประเมินได้ พบว่า ความยากจนหลายมิติปรับตัวดีขึ้นในปี 2562 จากปี 2561 โดยมีดัชนีความยากจนหลายมิติลดลงประมาณร้อยละ 30 โดยมีจำนวนคนจนที่สามารถระบุตัวบุคคลจากระบบลดลงจาก 1,336,145 คนในปี 2561 เป็น 983,316 คนในปี 2562 ขณะที่สัดส่วนจำนวนคนจนที่สามารถระบุตัวบุคคลจากระบบต่อจำนวนคนทั้งหมดในระบบลดลงจากร้อยละ 3.65 เหลือร้อยละ 2.67 สะท้อนให้เห็นถึงการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพกลุ่มคนเปราะบางให้พ้นจากความยากจนที่สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละมิติของความยากจนได้อย่างมีความเสมอภาคมากขึ้นบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติเป็นการพัฒนาที่เน้นการเติบโตอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนากับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในภาคการผลิตของประเทศ จึงจำเป็นต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีคุณภาพสูงและสามารถรองรับภาค

การผลิตที่สำคัญของประเทศได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินการพัฒนาที่สามารถสะท้อนผ่านความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติได้ ซึ่งจากการพิจารณาดัชนีการชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index : EPI) พัฒนา

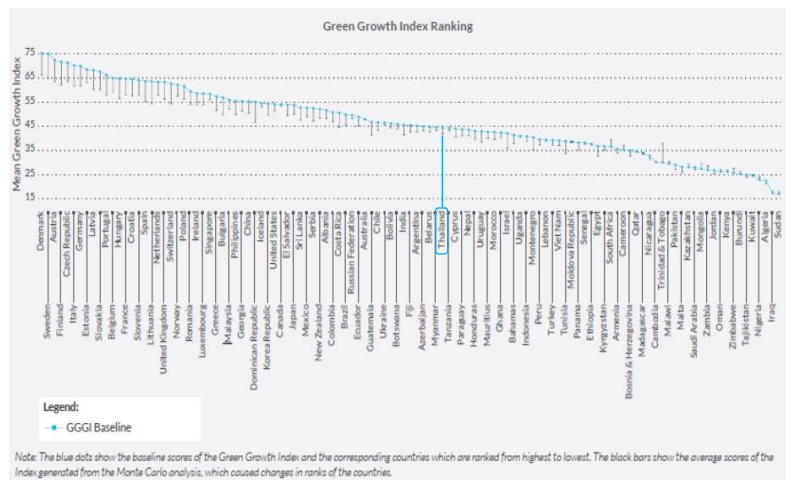

ສ່ວນທີ 1 ບຸກນຳ

และจัดทำโดยศูนย์นโยบายด้านกฎหมายและสิ่งแวดล้อมแห่งมหาวิทยาลัยเยล ศูนย์เครือข่ายวิทยาศาสตร์โลก
นานาชาติแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ร่วมกับ WEF จัดทำทุก ๆ 2 ปี โดย EPI มีแนวคิดคล้ายคลึงกับดัชนีชี้วัด
ผลิตภัณฑ์มวลรวมแห่งชาติ โดยเป็นการนำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งหมดของประเทศหนึ่ง ๆ มาจัดกลุ่ม
เป็น 25 กลุ่มและแปลงให้เป็นระบบเมตริก เช่น การประมง การปล่อยก๊าซคาร์บอน ฝุ่นขนาดเล็ก PM2.5 คุณภาพ
ของป่าไม้และน้ำ การคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และประมงใน 2 มิติ ได้แก่ คุณภาพสิ่งแวดล้อม
(Environmental Health) และคุณภาพระบบนิเวศ (Ecosystem Vitality) โดยในปี 2563 ประเทศไทยมีค่าดัชนี
เท่ากับ 45.4 (คุณภาพสิ่งแวดล้อม 43.5 และคุณภาพระบบนิเวศ 48.4) ลดลงจากปี 2561 ที่ประเทศไทย
มีค่าดัชนีเท่ากับ 49.88 (คุณภาพสิ่งแวดล้อม 46.21 และ คุณภาพระบบนิเวศ 52.33) แต่อย่างไรก็ดีในปี 2563
ประเทศไทยมีอันดับที่ดีขึ้นจากปี 2561 ที่อยู่ในอันดับที่ 121 จาก 180 ประเทศทั่วโลกเป็นอันดับที่ 78 อีกทั้ง
เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน พบว่าประเทศไทยนั้นอยู่ในอันดับที่ 4 โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์
(58.1) บรูไน (54.8) และมาเลเซีย (47.9) ตามลำดับ โดยในระยะต่อไปประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญ
กับการพัฒนา 2 มิติหลักของดัชนีการชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (EPI) ที่มีค่าดัชนีที่ค่อนข้างน้อย
ในทั้ง 2 มิติ เมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียว (The Global Green Economy Index :GGEI)
ซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์กรที่ปรึกษาเชิงกลยุทธ์ Dual Citizen LLC เป็นการสะท้อนการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงาน (Performance) ตามดัชนีชี้วัดใน 4 มิติ ประกอบด้วย
ด้านความตระหนักของผู้นำ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Leadership and climate change)
ด้านประสิทธิภาพของการผลิตในระดับสาขา (Efficiency sectors) ด้านการดำเนินงานของภาครัฐกิจและการลงทุน
(Markets and investment) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) และการสำรวจความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
และผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม (Perception)

ซึ่งดัชนี GGEI จะสามารถเปรียบเทียบสถานการณ์การพัฒนาของประเทศในแต่ละช่วงเวลาได้ เนื่องจากมีระเบียบวิธีวิจัยคงที่ (ทุก ๆ 2 ปี) โดยข้อมูลล่าสุดในปี 2561 ประเทศไทยมีค่าดัชนีเท่ากับ 55.51 ปรับเพิ่มขึ้นจาก 49.89 ในปี 2559 ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 2 ในภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์ที่มีค่าดัชนีเท่ากับ 61.54 ซึ่งคาดว่า การดำเนินการต่าง ๆ ของประเทศในการส่งเสริมอนุรักษ์ ปั่นฟูทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และเมื่อพิจารณาควบคู่กับ **Green Growth Index** ที่จัดทำโดย Global Green Growth Institution

(GGGI) ซึ่งจัดทำครั้งแรกในปี 2562 เป็นการวัดการเติบโตสีเขียวของ 115 ประเทศทั่วโลกผ่าน 4 มิติการเติบโตสีเขียว ประกอบไปด้วย (1) ประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากร (2) การปกป้องทุนทางธรรมชาติ (3) โอกาสทางเศรษฐกิจสีเขียวและ (4) ความครอบคลุมทางสังคม ซึ่งพบว่าในปี 2562 นั้น ประเทศไทยมีค่าดัชนี

Note: The blue dots show the baseline scores of the Green Growth Index and the corresponding countries which are ranked from highest to lowest. The black bars show the average scores of the Index generated from the Monte Carlo analysis, which caused changes in ranks of the countries.

ส่วนที่ 1

บทนำ

เท่ากับ 44.36 หรืออยู่อันดับที่ 12 จาก 32 ประเทศในเอเชีย ซึ่งน้อยกว่าประเทศที่ได้มีค่าดัชนีเป็นที่หนึ่งอย่างสิงคโปร์ที่มีค่าดัชนีที่ 58.43 โดยเมื่อพิจารณาผ่าน 4 มิติการเติบโตของ Green Growth Index แล้วพบว่าประเทศไทยมีค่าคะแนนแยกรายมิติ ดังนี้ (1) ประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรที่ 40.16 (2) การปกป้องทุนทางธรรมชาติ ที่ 79.03 (3) โอกาสทางเศรษฐกิจสีเขียว ที่ 17.07 และ (4) ความครอบคลุมทางสังคม ที่ 71.46 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดเพื่อสร้างความยั่งยืน พร้อมทั้งควรเร่งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เช่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม สินค้าและบริการ สิ่งแวดล้อม แนวทางการบริหารจัดการและการกำกับดูแล เพื่อการสร้างการเติบโตและเศรษฐกิจสีเขียวให้ยั่งยืนต่อไป ทั้งการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การส่งเสริมความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ รวมทั้งการจัดการมลพิษทั้งทางน้ำ อากาศ และขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล จะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ส่งผลต่อการปรับเลื่อนอันดับดีขึ้น

6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ ภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยการบริหารจัดการของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ภาคเอกชนมีความสามารถในการแข่งขันซึ่งจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะที่การเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐที่ครอบคลุมทุกกลุ่มประชากรจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะช่วยบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศ ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ สามารถสะท้อนได้จาก **ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)**

ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)			
	2560	2561	2562
เสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น (Voice and Accountability)	21.18	20.20	24.14
ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism)	18.57	19.05	26.67
ความมีประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Effectiveness)	66.83	66.83	65.87
คุณภาพของกฎระเบียบ (Regulatory Quality)	59.62	59.13	60.58
หลักนิติธรรม (Rule of Law)	54.81	54.81	57.69
การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ (Control of Corruption)	42.79	40.87	39.42
ค่าคะแนนเฉลี่ย	43.97	43.48	45.73

ที่จัดทำโดยธนาคารโลก โดยทำการประเมินใน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ เสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น (Voice and Accountability) ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) ความมีประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Effectiveness) คุณภาพของกฎระเบียบ (Regulatory Quality) หลักนิติธรรม (Rule of Law) การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ (Control of Corruption) ซึ่งประเทศไทยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในปี 2562 เท่ากับ 45.73 ปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี 2561 ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 43.48 ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ซึ่งได้คะแนน 20.20 เป็น 24.14 และมีมีความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้ายมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่ 19.05 เป็น 26.67 ในปี 2562 และหากเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน พบว่า ประเทศไทยยังมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่น้อยกว่าหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ (88.86) บรูไน (71.34) และมาเลเซีย (63.79) อีกทั้งหากพิจารณา**อันดับความสามารถในการแข่งขันของการจัดอันดับ**จากสถาบัน International Institute for Management Development หรือ IMD

ส่วนที่ 1 บทนำ

จาก 63 ประเทศทั่วโลก ในปี 2563 พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 23 ลดลงจากปี 2562 ที่อยู่ในอันดับที่ 23 ซึ่งคาดว่าเป็นผลจากปัจจัยย่อยรอบการบริหารด้านสถาบันที่เลื่อนอันดับลงถึง 6 อันดับ โดยปีที่ผ่านมาได้อันดับที่ 34 ในขณะที่ปี 2563 อยู่อันดับที่ 40 แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยย่อยรอบการบริหารด้านสังคมซึ่งอยู่ภายใต้ปัจจัยประสิทธิภาพของภาครัฐมีอันดับเลื่อนขึ้นมากที่สุดถึง 8 อันดับ จากอันดับที่ 48 ในปีที่ผ่านมาเป็นอันดับที่ 40 ในปี 2563 หรือหากพิจารณาอุปสรรคการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย สะท้อนได้จากการจัดอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) จัดทำโดยธนาคารโลก (World Bank) พบว่า ในปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนน Ease of Doing Business ปรับตัวดีขึ้นจาก 79.50 ในปี 2562 เป็น 80.10 คะแนน ในปี 2563 ส่งผลให้อันดับปรับจากเดิมที่อันดับที่ 27 ไปอยู่ในอันดับที่ 21 ซึ่งปรับตัวสูงขึ้น 6 อันดับ และอยู่ในกลุ่ม 25 ประเทศแรกของโลกจาก 190 ประเทศที่มีความง่ายในการดำเนินธุรกิจ โดยมีประเทศในอาเซียน อย่างเช่น สิงคโปร์ (อันดับที่ 2) และมาเลเซีย (อันดับที่ 12) ที่มีอันดับก่อนหน้า ซึ่งจากการที่ประเทศไทยมีคะแนนและอันดับที่ปรับตัวดีขึ้นนั้น เป็นผลมาจากด้านการขออนุญาตก่อสร้าง ที่อยู่ในอันดับที่ 34 (71.86 คะแนน) เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งอยู่อันดับ 67 (77.30 คะแนน) เป็นผลมาจากการดำเนินการลดขั้นตอนในการขออนุญาตก่อสร้าง และด้านการคุ้มครองผู้ลงทุนเสี่ยงข้างน้อยที่ในปี 2563 ประเทศไทยอยู่อันดับ 3 (86.00 คะแนน) เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่อยู่อันดับ 15 (75.00 คะแนน) เนื่องมาจากคะแนนด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น (Ease of Shareholder Suits Index) ที่เพิ่มขึ้นเป็น 9 คะแนนจากปีที่ผ่านมาที่ได้คะแนนที่ 8 โดยมีสาเหตุจากการกฎหมายที่มีอยู่ ได้ให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นเสี่ยงข้างน้อยไว้อย่างเข้มแข็งและยังมีการผลักดันการปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

Topics	Rank		Score	
	2019	2020	2019	2020
Starting a Business	39	47	92.3	92.4
Dealing with Construction Permits	67	34	71.9	77.3
Getting Electricity	6	6	98.6	98.70
Registering Property	66	67	96.5	69.50
Getting Credit	44	48	70.00	70.00*
Protecting Minority Investors	15	3	86.00	86.00*
Paying Taxes	59	68	77.7	77.7
Trading across Borders	59	62	84.6	84.6
Enforcing Contracts	35	37	67.9	67.9
Resolving Insolvency	24	24	76.6	76.80

*คะแนนของปี 2020 คงที่เมื่อเทียบกับปี 2019 เนื่องจากธนาคารโลกปรับวิธีการประเมินแหล่งที่มา: <http://www.doingbusiness.org>

ที่มา: ธนาคารโลก (World Bank)

ส่วนที่ 1 บทนำ

การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ จำแนกเป็นรายยุทธศาสตร์ชาติ

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

“ประเทศมีสภาวะแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัยในทุกระดับและทุกมิติ ประชาชนไทยมีความสุข
เป็นพันธมิตรทุกประเทศทั่วโลก”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศ
ให้มีความมั่นคง ปลอดภัยและมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม
และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ โดยมี 5 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข
(2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน
และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) ประเทศไทยมีบทบาทด้าน
ความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคง
มีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2563 ประชาชนไทยมีความอยู่ดีและมีความสุขลดลงจากปี 2562 เล็กน้อย
แต่ยังคงมากกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก รวมทั้งประเทศมีศักยภาพและความพร้อมทางด้านการทหารโดยได้รับ
การจัดอันดับให้อยู่ในประเทศกลุ่มบน รวมทั้งมีการพัฒนาในระดับดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน
อย่างไรก็ตาม ยังจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญกับการดำเนินการต่าง ๆ โดยเฉพาะการทำให้ประเทศไทย
มีความเอื้ออาทรระหว่างคนในสังคม การลดความขัดแย้งในสังคม และการแก้ไขปัญหาทุจริตของภาครัฐ
ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มความอยู่ดีมีสุขของประชาชนไทย และความมั่นคงในมิติอื่น ๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย ในส่วนของความอยู่ดีมีความสุขของประชากร พิจารณาจากรายงาน **World
Happiness Report 2020** ที่จัดทำโดย Sustainable Development Solutions Network (UNSDSN)
ภายใต้องค์การสหประชาชาติ (UN) โดยในปี 2563 นั้น มุ่งให้ความสำคัญกับสภาวะสิ่งแวดล้อม สังคม พื้นที่เมือง
และความยั่งยืนในทรัพยากรธรรมชาติ โดยพบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 (จากทั้งหมด 153 ประเทศ)
ที่คะแนน 5.999 อันดับลดลงจากอันดับที่ 52 จาก 156 ประเทศ ในปี 2562 และหากพิจารณาเปรียบเทียบกับ
ประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่า ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์ (อันดับที่ 31) และฟิลิปปินส์
(อันดับที่ 52) โดยทั้งสองประเทศมีการปรับตัวที่ดีขึ้นจากปี 2562 ที่อยู่ในอันดับ 34 และ 63 ตามลำดับ สำหรับใน
ส่วนของความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ พิจารณาจากผลการพัฒนาจากรายงานดัชนีสันติภาพโลก หรือ
Global Peace Index (GPI) โดย Institute For Economics and Peace (IEP) ซึ่งเป็นการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อ
สงบสุขของประเทศต่าง ๆ จากปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) ปัจจัยความปลอดภัยและมั่นคงในสังคม
โดยพิจารณาจากจำนวนอาชญากรรม จำนวนผู้อพยพย้ายถิ่นต่อประชากร จำนวนนักโทษต่อประชากร

ส่วนที่ 1 บทนำ

จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านความมั่นคงหรือตำรวจต่อประชากร (2) ปัจจัยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในและระหว่างประเทศ โดยพิจารณาจากจำนวนครั้ง ระยะเวลา ความรุนแรงและผู้ได้รับผลกระทบ และ (3) ปัจจัยการขยายอิทธิพลทางทหาร โดยพิจารณาจากงบประมาณทางทหารต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ จำนวนบุคลากรติดอาวุธต่อประชากร จำนวนการนำเข้าหรือส่งออกอาวุธ ศักยภาพอาวุธหลัก ซึ่งในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 114 คะแนน 2.245 (จากทั้งหมด 163 ประเทศ) ดีขึ้นจากอันดับ 116 ที่คะแนน 2.278 ในปี 2562 อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีสันติภาพปานกลาง และยังคงอยู่ในอันดับที่ 7 ของกลุ่มประเทศ ASEAN เช่นเดียวกับปี 2562 รองจากสิงคโปร์ (อันดับ 7) มาเลเซีย (อันดับ 20) อินโดนีเซีย (อันดับ 49) ลาว (อันดับ 50) เวียดนาม (อันดับ 64) และกัมพูชา (อันดับ 78) ทั้งนี้ ความสงบสุขซึ่งสะท้อนจากความมั่นคงของประเทศในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทยยังคงอยู่ที่เปอร์เซ็นต์ที่ 30 หรือต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก ซึ่งในปี 2563 ที่ผ่านมามีหลายประเทศทั่วโลกมีค่าคะแนนความสงบสุขที่สะท้อนไปยังความมั่นคงดีมากขึ้น หากพิจารณาปัจจัย **ความขัดแย้งภายในและระหว่างประเทศที่ยังดำรงอยู่** พบว่า ปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนน 1.945 หรือเป็นอันดับที่ 120 จาก 163 ประเทศ ซึ่งค่าคะแนนดีขึ้นกว่าปีก่อนหน้าที่มีคะแนนอยู่ที่ 2.035 โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 7 สะท้อนไปยังความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในประเทศที่ยังคงมีการก่อตัวความไม่พอใจและความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม ปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนนที่ 2.905 หรืออันดับที่ 123 จาก 163 ประเทศ ปรับตัวดีขึ้นจากปี 2562 ที่อยู่ในอันดับ 125 (2.908 คะแนน) โดยยังคงอยู่อันดับที่ 8 ในกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเฉพาะปัจจัยการขยายอิทธิพลทางทหาร พบว่า ปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนน 1.559 หรือเป็นอันดับที่ 28 จาก 163 ประเทศ โดยอยู่ในอันดับเดียวกันกับปี 2562 ซึ่งอยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ 83 หรือดีกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก และยังคงเป็นลำดับที่ 3 ในกลุ่มประเทศอาเซียน รองจากมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและความพร้อมทางด้านการทหารของประเทศ

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

“ทุกภาคการผลิตสร้างมูลค่า ประชาชนอยู่ดีกินดี มีโครงสร้างพื้นฐานมาตรฐานสากล พัฒนาคนรุ่นใหม่ ให้เป็นผู้ประกอบการ”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ “ต่อยอดอดีต” “ปรับปัจจุบัน” และ “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” โดยมี 2 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2563 ในช่วงปี 2563 การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศจะลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562 ทั้งจากภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ชะลอตัว ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ถึงแม้ว่าการกระจายรายได้ของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 1 บทนำ

ระหว่างภาคจะปรับตัวดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้กลับมาฟื้นตัวโดยเร็ว รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

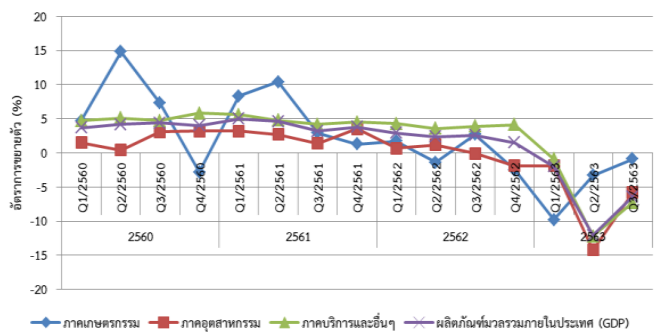
ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย ในส่วนของรายได้ประชาชาติ (Gross National Income: GNI) เพิ่มขึ้นจาก 15,573,705 ล้านบาทในปี 2561 เป็น 16,258,986 ล้านบาท ในปี 2562 หรือมีการขยายตัวร้อยละ 4.40 ซึ่งเป็นการขยายตัวน้อยกว่าปีก่อน (ปี 2561 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.28) ขณะที่การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 2.40 ในปี 2562 ซึ่งเป็นการขยายตัวของ GDP ภาคบริการและอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ส่วนในภาคเกษตรกรรมมีอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 0.20 ของปี 2561 สำหรับในปี 2563 การเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มหดตัวตั้งแต่ไตรมาสแรกของปีที่มีการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงถึงขั้นติดลบ และลดลงต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 ที่มีการหดตัวร้อยละ -12.10 และ -6.40 เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเป็นผลมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและภายในประเทศจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยชะลอตัวลง

ขณะที่การกระจายรายได้ของการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดต่อหัว (GRP/GPP per Capita) ซึ่งพบว่าในปี 2561 ภาคตะวันออกยังคงมีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงสุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ โดยมีมูลค่าเท่ากับ 508,206 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 4.7 รองลงมาเป็น กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การเติบโตทางเศรษฐกิจ

	2560	2561	2562
อัตราการขยายตัว (%)			
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	4.10	4.20	2.40
- ภาคเกษตรกรรม	4.70	5.50	-0.20
- ภาคอุตสาหกรรม	2.10	2.70	0.00
- ภาคบริการและอื่นๆ	5.10	4.80	4.00
รายได้ประชาชาติ (GNI) (ล้านบาท)	14,792,700	15,573,705	16,258,986

การเติบโตของ GDP ตามภาคการผลิต รายไตรมาส

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวของประชากร

ภาค	GRP per Capita (บาท/ปี)		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	2560	2561	2560	2561
ตะวันออกเอียงเหนือ	80,927	83,856	5.1	3.6
เหนือ	103,634	110,897	4.7	7
ใต้	144,694	147,115	3.6	1.7
ตะวันออก	485,616	508,568	7.2	4.7
ตะวันตก	150,147	158,206	4.3	5.4
กลาง	264,429	271,759	2.3	2.8
กทม. และปริมณฑล	435,082	457,399	3.9	5.1
เฉลี่ยทั้งประเทศ	225,095	236,815	5.4	5.2

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ส่วนที่ 1 บทนำ

นอกจากนี้ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดระยอง มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว เท่ากับ 1,067,449 บาทต่อปี หรือเทียบเท่าอัตราการเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 2.8 จากปี 2560 รองลงมาเป็น กรุงเทพฯ ชลบุรี ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ต่อหัวต่ำที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวเพียง 58,370 บาทต่อปี หรือเทียบเท่าอัตราการเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 4.87 จากปี 2560

ผลิภาพการผลิตและผลิตภาพแรงงานไทย

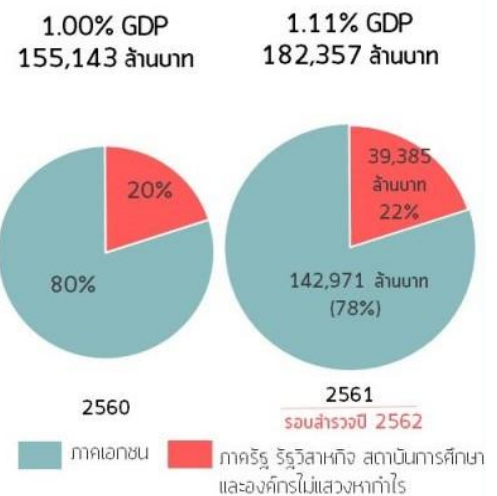
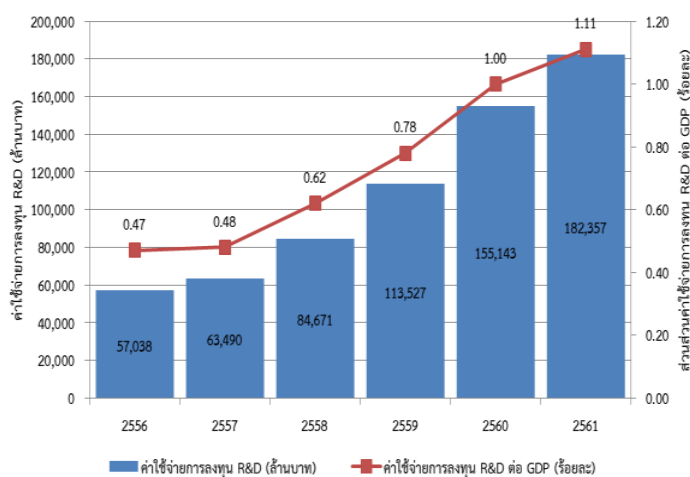
	2558	2559	2560	2561	2562
ผลิตภาพการผลิตรวม	2.11	1.98	2.78	1.76	1.66
- ภาคเกษตรกรรม	-6.10	-3.46	1.70	2.25	-0.76
- ภาคอุตสาหกรรม	1.19	-0.39	0.47	-0.17	0.47
- ภาคบริการและอื่น ๆ	3.49	3.28	4.23	3.26	2.36
ผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน/ปี)	250,457	261,269	273,594	281,893	290,506
อัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงาน (%)	3.30	4.31	4.71	3.03	3.06

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Source of growth) ที่สะท้อนจากผลิตภาพการผลิตของไทย พบว่า ในปี 2562 ภาวะเศรษฐกิจ หรือ GDP ที่ขยายตัวร้อยละ 2.4 เป็นผลมาจากผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ร้อยละ 1.66 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของปัจจัยทุน ร้อยละ 0.92 และปัจจัยแรงงานที่ลดลงร้อยละ 0.22

โดยที่ภาคบริการและอื่น ๆ เป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลิตภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.36 ขณะที่ภาคเกษตรกรรมที่มีอัตราการขยายตัวของ TFP ลดลงร้อยละ 0.76 จึงมีผลทำให้ GDP ภาคเกษตรกรรมลดลงร้อยละ 0.2 ในปี 2562 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผลิตภาพแรงงาน ซึ่งถือเป็นศักยภาพของกำลังการผลิตที่สำคัญของประเทศ พบว่า ยังมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยอยู่ในระดับร้อยละ 3 ต่อปี โดยในปี 2562 มีผลิตภาพแรงงาน 290,506 บาทต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.06 จากปี 2561

การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

ในด้านการการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มีมูลค่าการลงทุนรวม 182,357 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาร้อยละ 1.11 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) โดยขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 17.5 ทั้งนี้ ตัวเลขการลงทุนดังกล่าวแบ่งเป็นการลงทุนของภาคเอกชน 142,971 ล้านบาท

ส่วนที่ 1 บทนำ

และเป็นการลงทุนจากภาครัฐ 39,385 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนโดยประมาณร้อยละ 78 และร้อยละ 22 อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในปี 2563 ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนได้รับผลกระทบจนอาจจำเป็นต้องลดงบประมาณด้าน R&D ลง ส่วนภาครัฐนั้นไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณเรียบร้อยแล้ว ทำให้ในภาพรวมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศคาดว่าจะปรับตัวลดลงเหลือประมาณ 1.66 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.09 ของ GDP และจะกลับมาฟื้นตัวได้ในปี 2564

ในด้านความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยประเมินได้จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) และสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) พบว่า ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ในปี 2563 (ค.ศ. 2020) ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับ 29 จาก 63 เขตเศรษฐกิจ ลดลงจากปี 2562 จำนวน 4 อันดับ (ปี 2562 อยู่ในอันดับที่ 25) เนื่องจากการเลื่อนอันดับลงของปัจจัยสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 6 อันดับ (จากอันดับ 8 เป็นอันดับ 14) โดยเฉพาะปัจจัยย่อยเศรษฐกิจในประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ และการจ้างงานที่มีอันดับเลื่อนลงมากที่สุด ส่วนปัจจัยประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) มีการลดลง 3 อันดับ (จากอันดับ 20 เป็นอันดับ 23) โดยเฉพาะปัจจัยย่อยการบริหารจัดการด้านสถาบันที่มีอันดับลดลงมากที่สุด ในขณะที่ปัจจัยประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) มีดีขึ้น 4 และ 1 อันดับ โดยเฉพาะปัจจัยย่อยการบริหารจัดการ ทักษะคนและค่านิยม ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ ภายใต้ปัจจัยประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และปัจจัยย่อยสาธารณูปโภคพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี สุขภาพและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่มีอันดับดีขึ้น ซึ่งการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ IMD ในปี 2563 สอดคล้องกับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ WEF ในปี 2562 ที่ประเทศไทยมีอันดับต่ำลงจากอันดับที่ 38 ในปี 2561 เป็นอันดับที่ 40 ในปี 2562 ทั้งนี้ ในปี 2563 WEF ไม่มีการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แต่เป็นการประเมินความพร้อมของแต่ละประเทศในการฟื้นตัวจากวิกฤตและการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่ออนาคต

3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

“คนไทยมีการพัฒนาการสมวัย ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม พร้อมดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพในทุกมิติ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมี 2 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ (2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ส่วนที่ 1 บทนำ

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2563 คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 โดยมีความก้าวหน้าการพัฒนามนุษย์ปรับตัวดีขึ้น รวมทั้งมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีดีกว่าหลายประเทศทั่วโลก โดยมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประชากรโลก อย่างไรก็ตาม คนไทยยังมีประเด็นความท้าทายของความพร้อมและมีสมรรถนะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป ซึ่งจะมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 รวมทั้งต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวไทยที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิถีการดำเนินชีวิตที่คนมีการย้ายถิ่นในการทำงาน การอยู่เป็นโสดหรือหย่าร้างมากขึ้น และการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนเดี่ยว

ผลการพัฒนาตามเป้าหมายฯ ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย โดยใช้ดัชนี

การพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ของ UNDP ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในระดับสากล เพื่อประเมินความก้าวหน้าในระยะยาวในมิติพื้นฐาน 3 ด้าน ของการพัฒนามนุษย์ ได้แก่ (1) การมีชีวิตยืนยาวและการสุขภาพร่างกายแข็งแรง ซึ่งวัดโดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life expectancy at birth) (2) การเข้าถึงความรู้ ซึ่งวัดจาก

ระยะเวลาเฉลี่ยในการเรียนของวัยผู้ใหญ่ (Expected years of schooling) และค่าเฉลี่ยจำนวนปีในโรงเรียน (Mean years of schooling) และ (3) มาตรฐานความเป็นอยู่ที่เหมาะสม ซึ่งวัดจากรายได้ต่อหัวของประชากร (GNI per capita (PPP)) จากรายงานการพัฒนามนุษย์ 2563 พบว่า ประเทศไทยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) เท่ากับ 0.777 เพิ่มขึ้นจาก 0.765 ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาที่อันดับพบว่า ปี 2563 ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 79 เพิ่มขึ้นจากอันดับ 77 ของปีก่อนหน้า สะท้อนถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอื่น ๆ ที่มีพัฒนาการเร็วกว่าประเทศไทย เนื่องจากมีจำนวนประเทศรวมทั้งหมด 189 ประเทศเท่าเดิม และเมื่อพิจารณาในมิติพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน พบว่า อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทย เพิ่มขึ้น 0.3 ปี ระยะเวลาเฉลี่ยในการเรียนในชั้นเรียนของประชากรวัยผู้ใหญ่เพิ่มขึ้น 0.3 ปี จำนวนปีที่คาดว่าจะได้เข้าเรียนของเด็กในวัยเรียนเพิ่มขึ้น 0.2 ปี และรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.24 จากปีก่อนหน้า

Thailand's HDI trends
based on consistent time series data and new goal posts

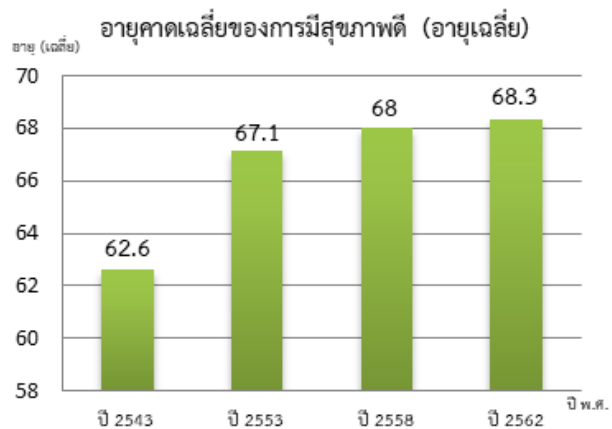
	Life expectancy at birth	Expected years of schooling	Mean years of schooling	GNI per capita (2011 PPP)	HDI value
2533 (1990)	70.2	8.4	4.6	6,562	0.574
2538 (1995)	70.2	9.6	5.0	9,180	0.611
2543 (2000)	70.6	11.2	6.1	9,004	0.649
2548 (2005)	72.1	12.7	7.0	11,008	0.693
2553 (2010)	74.2	13.3	7.3	12,921	0.721
2558 (2015)	76.1	13.9	7.6	14,466	0.746
2559 (2016)	76.4	14.3	7.6	14,966	0.753
2560 (2017)	76.7	14.7	7.7	15,548	0.762
2561 (2018)	76.9	14.7	7.7	16,129	0.765
2562 (2019)	77.2	15.0	7.9	17,781	0.777

ที่มา: รายงานการพัฒนามนุษย์ 2020 ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

ส่วนที่ 1 บทนำ

	Rank	Country	HDI value (2019)	Life expectancy at birth (years) SDG3	Expected years of schooling (years) SDG 4.3	Mean years of schooling (years) SDG 4.6	Gross national income (GNI) per capita (PPP \$) SDG 8.5
	79	Thailand	0.777	77.2	15.0	7.9	17,781

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy life Expectancy: HALE) ที่สะท้อนถึงการมีชีวิตอยู่ของประชากรอย่างมีสุขภาพดี ซึ่งจากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) พบว่า ประชากรไทยมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มีค่าเฉลี่ยที่ 68.3 ปี เพิ่มขึ้นจาก 68 ปีในปี 2558 และ 62.6 ปีในปี 2543 ซึ่งสะท้อนถึงการมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทยที่ดีเพิ่มขึ้น

ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พิจารณาการประเมินของโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของประเทศไทยในปี 2561 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 393 คะแนน คณิตศาสตร์ 419 คะแนน และวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมิน PISA 2558 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนด้านการอ่านลดลงประมาณ 16 คะแนน ส่วนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีคะแนนเพิ่มขึ้นประมาณ 3 คะแนน และ 4 คะแนน ซึ่งในการทดสอบทางสถิติถือว่าด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับรอบการประเมินที่ผ่านมา

ส่วนที่ 1 บทนำ

ในส่วนของการพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย ประเมินจากดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนของดัชนีความก้าวหน้าของคน พบว่า ปี 2562 ครอบครัวและสังคมไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิถีการดำเนินชีวิตที่คนมีการย้ายถิ่นในการทำงาน การอยู่เป็นโสดหรือหย่าร้างมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนเดี่ยว ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็ง

ของครอบครัวที่เป็นหน่วยผลิตและบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการดูแลบุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.6470 เพิ่มขึ้น 0.0194 คะแนน จากปี 2560 เป็นผลจากครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว และการแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลง แต่เด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.30 ซึ่งแสดงถึงการมีชีวิตครอบครัวและชุมชนของประชากรไทยในรอบปี 2560 - 2562 ที่ดีขึ้น ดังนั้น หากมีการดำเนินให้เด็กอายุ 15-17 ปีที่ยังอยู่ในวัยเรียนอยู่ในระบบการศึกษามากขึ้น โดยไม่ต้องทำงาน รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะครอบครัวเปราะบาง และผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลกลุ่มบุคคลดังกล่าว จะส่งผลให้ประชากรไทยมีชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์และอยู่ในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2558 - 2562

ดัชนี	หน่วย	2558	2560	2562
ดัชนีความก้าวหน้าของคน		0.6220	0.6109	0.6219
ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน		0.6527	0.6276	0.6470
เด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน	ร้อยละ	11.29	9.31	9.71
ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว	ร้อยละ	23.02	24.38	23.50
ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว	ร้อยละ	6.03	7.00	6.52
การแจ้งความคดี ชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	รายต่อประชากรแสนคน	101.35	112.63	105.46

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

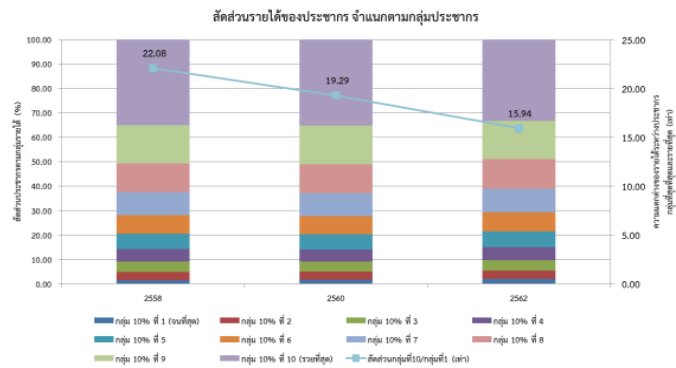
“สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาคในทุกมิติ ทุกภาคีมีส่วนร่วมในการพัฒนามุ่งหน้ากระจายความเจริญ”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับนำของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนโดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมี 3 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ (2) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และ (3) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ภาพรวมการพัฒนาของปี 2563 ในภาพรวมปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติมีทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งการเข้าถึงการศึกษา การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุปรับตัวดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีระดับรายได้และอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันยังคงมีอยู่ ซึ่งเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขและพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มประชากรเปราะบาง

ส่วนที่ 1 บทนำ

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย พิจารณาจากความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร โดยสะท้อนจากความแตกต่างของรายได้ระหว่างประชากรกลุ่มที่รวยสุดกับกลุ่มที่จนสุด พบว่า ปี 2562 กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายได้สูงสุดมีร้อยละ 33.17 ของประชากรทั้งหมด ส่วนกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายได้ต่ำสุดมีร้อยละ 2.08 ของประชากรทั้งหมด โดยเมื่อเปรียบเทียบระหว่างประชากรกลุ่มที่มีรายได้สูงที่สุดและต่ำที่สุด พบว่า กลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงที่สุดมีรายได้มากกว่ากลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุด 15.94 เท่า⁵ ซึ่งลดลงจากปี 2560 ที่มีความแตกต่างทางรายได้ถึง 19.29 เท่า ซึ่งแสดงถึงช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรลดลง

ขณะที่การเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร สามารถสะท้อนผลการพัฒนาได้จากข้อมูลการเข้าถึงบริการภาครัฐในมิติต่าง ๆ ได้แก่ **มิติด้านการศึกษา** พบว่า ในปี 2562 กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่จนสุดมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับมัธยมต้นร้อยละ 63.5 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.9 ในปี 2560 และมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับมัธยมปลายร้อยละ 48.8 ปรับลดลงจากร้อยละ 49.7 ในปี 2560 ในขณะที่กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่รวยสุดมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิ ในระดับมัธยมต้นสูงถึงร้อยละ 74.6 และระดับมัธยมปลายร้อยละ 77.3 ซึ่งอัตราการเข้าเรียนดังกล่าว สะท้อนถึงกลุ่มคนที่มีรายได้ระดับต่าง ๆ กันยังคงมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะการศึกษาระดับมัธยมต้นที่เป็นการศึกษาภาคบังคับมีช่องว่างระหว่างอัตราการเข้าเรียนสุทธิของกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่จนสุดกับกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่รวยสุดลดลงจากร้อยละ 17.8 (ร้อยละ 62.9-80.7) เหลือร้อยละ 13.3 (ร้อยละ 63.5-76.8)

อัตราการเข้าเรียนสุทธิ ตามระดับการศึกษา จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (%)

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	ระดับประถมศึกษา			ระดับมัธยมต้น			ระดับมัธยมปลาย		
	2558	2560	2562	2558	2560	2562	2558	2560	2562
กลุ่มประชากร 10% ที่ 1 จนสุด	85.1	87.1	86.5	63.1	62.9	63.5	44.8	49.7	48.8
กลุ่มประชากร 10% ที่ 2	85.3	87.4	85.5	62.7	65.7	60.0	51.6	48.7	56.0
กลุ่มประชากร 10% ที่ 3	87.4	89.0	84.5	62.6	67.9	64.7	57.1	53.4	52.6
กลุ่มประชากร 10% ที่ 4	88.3	88.1	86.7	64.9	66.8	65.5	54.3	59.0	55.5
กลุ่มประชากร 10% ที่ 5	88.3	88.1	88.3	66.7	69.5	70.0	58.0	58.0	65.7
กลุ่มประชากร 10% ที่ 6	87.3	88.6	89.8	71.8	67.2	67.8	59.5	56.7	66.3
กลุ่มประชากร 10% ที่ 7	87.5	87.0	87.2	67.1	71.8	66.0	60.2	56.5	68.4
กลุ่มประชากร 10% ที่ 8	89.4	90.8	88.9	71.3	67.7	75.5	69.0	67.8	58.2
กลุ่มประชากร 10% ที่ 9	88.7	87.9	87.9	72.8	76.8	68.7	66.3	70.9	74.8
กลุ่มประชากร 10% ที่ 10 รวยสุด	92.0	91.8	84.0	72.7	80.7	76.8	74.6	78.2	77.3
รวม	87.2	88.3	86.8	66.4	68.2	66.4	57.7	57.8	60.3

ส่วนที่ 1 บทนำ

มิติด้านสาธารณสุข ในปี 2562 พบว่า ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการการรักษาพยาบาลครอบคลุมร้อยละ 96.89 โดยเป็นผู้เข้าถึงสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ร้อยละ 93.92 ผู้เข้าถึงสิทธิประกันสังคมร้อยละ 2.08 ผู้เข้าถึงสิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการการเมืองร้อยละ 0.89 โดยในภาพรวมการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของกลุ่มคนจนมีแนวโน้มเข้าถึงเพิ่มขึ้น **เบี้ยผู้สูงอายุ** เมื่อพิจารณาการได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่ยากจน พบว่า ผู้สูงอายุที่ยากจนได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุคิดเป็นสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 90 ตั้งแต่ ปี 2557 แต่ในปี 2562 มีผู้สูงอายุที่ยากจนที่ได้รับเบี้ยยังชีพลดลงเล็กน้อย โดยมีจำนวน 9.89 แสนคน จากผู้สูงอายุที่ยากจนทั้งหมด 1.13 ล้านคนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 87.46 **มิติโครงสร้างพื้นฐาน** เมื่อพิจารณาการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ พบว่า จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยยังมีความแตกต่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ระหว่างครัวเรือนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำสุดกับครัวเรือนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงสุด

ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าถึงบริการพื้นฐาน จำแนกกลุ่มครัวเรือนตามระดับรายจ่าย และเขตพื้นที่ ปี 2562
(บริการพื้นฐาน : ไฟฟ้าภายในบ้าน น้ำประปาภายในบ้าน โทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต)

กลุ่มครัวเรือนตามระดับรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนของครัวเรือน	ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าถึงบริการพื้นฐาน (%)																	
	ไฟฟ้าภายในบ้าน			น้ำประปาภายในบ้าน			โทรศัพท์พื้นฐาน			โทรศัพท์เคลื่อนที่			คอมพิวเตอร์			อินเทอร์เน็ต		
	เทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	เทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	เทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	เทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	เทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	เทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
10% ที่1 จนสุด	99.56	99.10	99.24	93.60	87.52	89.31	0.35	0.37	0.36	89.76	92.18	91.47	1.78	1.33	1.47	43.43	40.55	41.39
10% ที่2	99.60	99.84	99.75	94.72	90.30	91.87	0.78	0.57	0.65	94.08	93.68	93.82	3.30	3.20	3.24	51.51	48.08	49.30
10% ที่3	100.00	99.79	99.87	96.22	91.49	93.36	1.11	0.30	0.62	93.93	93.10	93.43	4.89	5.21	5.08	47.82	48.61	48.30
10% ที่4	99.93	99.89	99.91	97.19	92.33	94.52	1.95	0.60	1.21	95.58	94.67	95.08	8.73	6.43	7.47	53.55	51.15	52.23
10% ที่5	99.80	99.90	99.85	97.43	94.88	96.18	2.04	1.58	1.81	95.85	95.21	95.54	10.40	9.16	9.79	54.99	54.37	54.68
10% ที่6	100.00	99.89	99.95	97.90	94.06	96.21	3.00	1.15	2.18	96.88	95.52	96.28	12.83	9.73	11.46	58.35	54.29	56.56
10% ที่7	100.00	100.00	100.00	98.52	95.51	97.35	4.54	1.14	3.22	97.81	96.74	97.40	18.16	13.73	16.44	65.43	62.04	64.11
10% ที่8	99.98	100.00	99.98	99.08	96.59	98.30	5.28	1.92	4.22	98.37	98.43	98.39	22.12	15.63	20.07	71.08	67.34	69.90
10% ที่9	100.00	99.97	99.99	99.16	96.03	98.34	7.19	3.67	6.26	98.91	99.36	99.03	29.24	22.27	27.40	78.88	74.43	77.71
10% ที่10 รายสุด	100.00	99.97	99.99	99.16	98.60	99.04	14.00	6.06	12.31	99.51	99.08	99.42	47.31	35.24	44.74	83.95	82.49	83.64
รวม	99.94	99.82	99.89	98.09	93.31	96.04	5.79	1.47	3.94	97.29	95.43	96.49	22.11	10.68	17.21	67.03	56.39	62.47

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ในด้านความก้าวหน้าการพัฒนาคน พิจารณาได้จาก **ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI)** เป็นดัชนีที่สะท้อนความก้าวหน้าการพัฒนาคนของประเทศ และที่มีดัชนีย่อย 8 ด้านครอบคลุมด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ชีวิตครอบครัวและชุมชน และการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมการพัฒนาคนของประเทศในปี 2562 มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.6219 ความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2560 ที่มีค่าเท่ากับ 0.6109 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา **ดัชนีความก้าวหน้าของคนระดับจังหวัด** ยังมีความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาคนอยู่มาก ซึ่งในปี 2562 มีเพียง 28 จังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าของคนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และมีถึง 49 จังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าของคน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยจังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด ได้แก่ นนทบุรี รองลงมาเป็นกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี ภูเก็ต และระยอง โดยทั้ง 5 จังหวัดมีดัชนีย่อยในแต่ละด้านมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเกินกว่า 0.6 ยกเว้น ด้านการมีส่วนร่วมที่มีค่าดัชนี เพียง 0.3 - 0.4 เท่านั้น และหากพิจารณาจังหวัดที่มีความก้าวหน้าน้อยที่สุด พบว่า จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีความก้าวหน้าน้อยที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัด บัตตานี แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ และบุรีรัมย์

ส่วนที่ 1 บทนำ

โดยทั้ง 5 จังหวัดมีดัชนีความก้าวหน้าในการศึกษาน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.1591 - 0.3574 แต่ในทางกลับกันมีดัชนีความก้าวหน้าในเรื่องที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูง (มากกว่า 0.8) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาคนในเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายของการดำเนินงาน อาทิ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างพื้นที่ การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว และชุมชน การเร่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และในส่วนของ**คุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุ** พิจารณาโดยใช้ข้อมูลผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติ ประมวลจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) พบว่า ปี 2562 ผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหรือรายได้ จำนวน 808,955 คน เป็นผู้สูงอายุที่ยากจน 263,596 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.58 ของผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหรือรายได้ ลดลงจากปี 2561 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 33.00 แสดงให้เห็นถึงผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหรือรายได้ โดยเฉพาะที่มีความยากจนและต้องได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

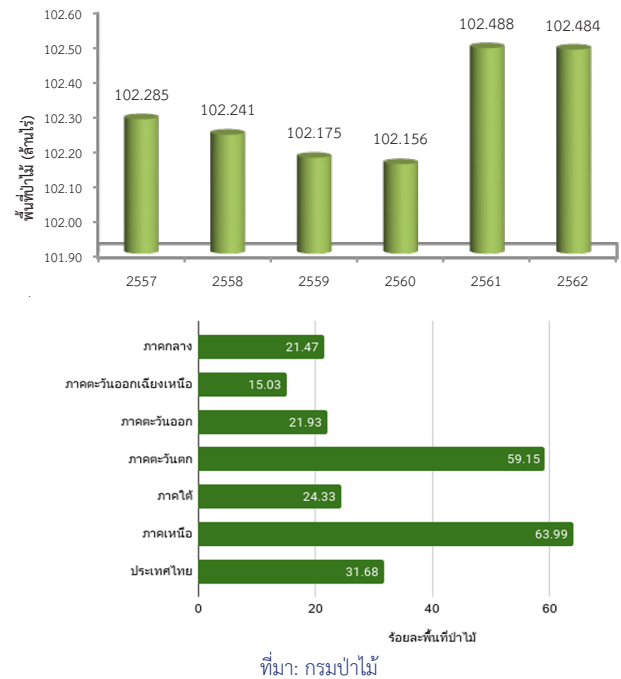
“การผลิตและบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างสมดุลให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน โดยมี 4 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล (2) ปั่นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ (3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ และ (4) ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

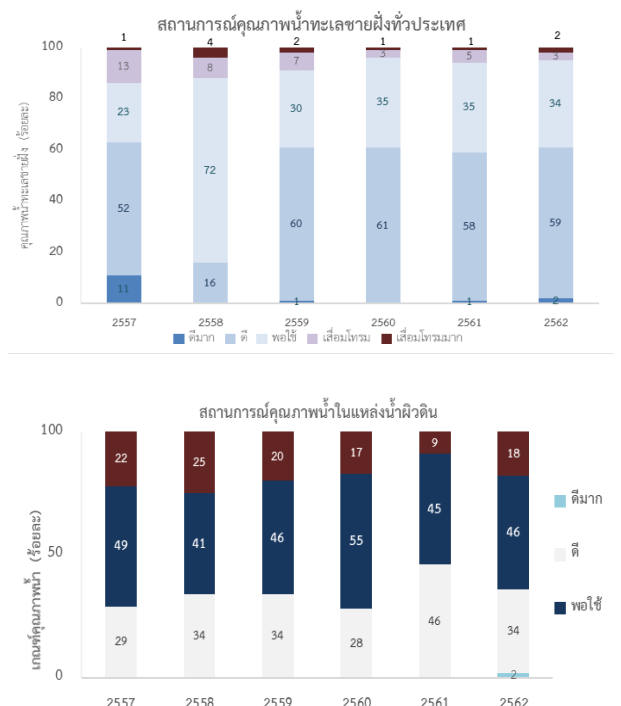
ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2563 ประเทศไทยมีการดำเนินการเพื่ออนุรักษ์ ปั่นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นจากปี 2562 เป็นผลให้ผลกระทบทางลบที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศมีการควบคุมและจัดการที่ดีมากขึ้น ทั้งการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของพื้นที่ป่าไม้ การฟื้นฟูคุณภาพของแม่น้ำ ลำคลอง พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง การใช้พลังงานทดแทน และการบริหารจัดการมลภาวะและขยะของประเทศ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์และการสร้างสมดุลของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

ส่วนที่ 1 บทนำ

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย ในส่วนของพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากข้อมูลสัดส่วนพื้นที่สีเขียวของประเทศ ของกรมป่าไม้ พบว่า พื้นที่สีเขียวโดยเฉพาะพื้นที่ป่าธรรมชาติมีการเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มีพื้นที่ป่าธรรมชาติ 102.484 ล้านไร่ (ร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศ) ลดลงจาก ในปี 2561 ที่มีพื้นที่ป่าธรรมชาติ 10.488 ล้านไร่หรือลดลงจำนวน 4,229.48 ไร่ จากปีก่อน และเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ในแต่ละภูมิภาค พบว่า ภาคเหนือมีสัดส่วนพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.99 ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมาเป็นภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 59.15 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่ป่าไม้น้อยที่สุดมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เพียงร้อยละ 15.03 ของพื้นที่ทั้งหมด

ในส่วนของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมที่ได้รับการฟื้นฟู ประเมินจากสถานการณ์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเภทต่าง ๆ พบว่า แหล่งน้ำผิวดิน น้ำบาดาล และน้ำทะเลชายฝั่ง พิจารณาการติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ ในปี 2562 พบว่า มีดัชนีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 46 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 34 และคุณภาพเสื่อมโทรมที่เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากปี 2561 เป็นร้อยละ 18 แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ในปี 2562 มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำในเกณฑ์ดีมากที่ร้อยละ 2 เป็นครั้งแรก ซึ่งแสดงถึงคุณภาพน้ำไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับปี 2561 แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีมากนั้นลดลง จากร้อยละ 91 เป็นร้อยละ 82 ด้วยสาเหตุจากการขยายตัวของจำนวนประชากรและนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งการระบายน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียของประเทศยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานและไม่เพียงพอ ขณะที่คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง พบว่า ในปี 2562 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก คิดเป็นร้อยละ 61 เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561 ที่มีเพียงร้อยละ 59 ในขณะที่คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่เสื่อมโทรมและเสื่อมโทรมมากลดลงจากร้อยละ 6 เหลือร้อยละ 5 ในปี 2562

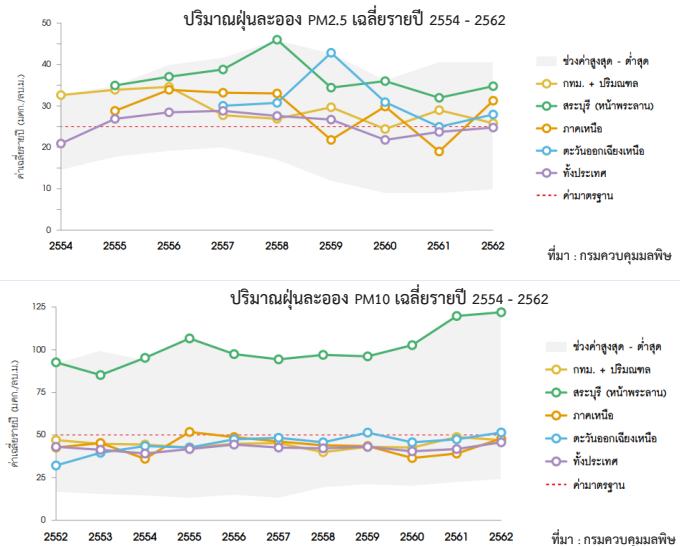

ส่วนที่ 1

บทนำ

ในส่วนของการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เทียบเคียงจากสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติ พบว่า ปี 2563 ปริมาณการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า ลดลงร้อยละ 1.11 จากปี 2562 เป็น ร้อยละ 56.35 เมื่อเทียบกับสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าในปี 2562 ที่ร้อยละ 57.46 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบเคียงจากสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2563 จากข้อมูลระหว่าง

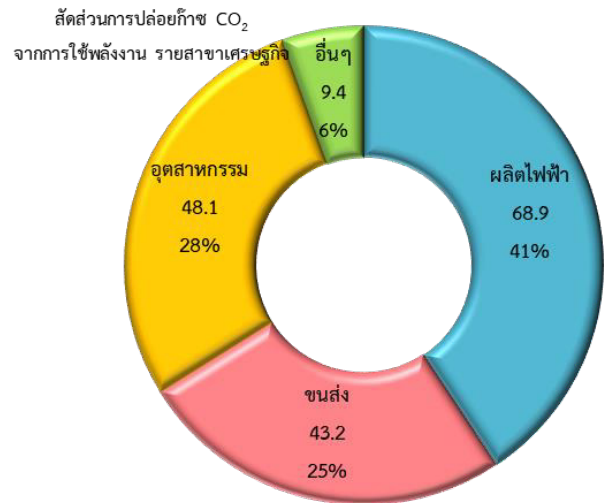
เดือนมกราคม - กรกฎาคม 2563 มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ประมาณร้อยละ 16.22 และเมื่อพิจารณาร่วมกับสถานการณ์เชิงคุณภาพในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในส่วนของคุณภาพอากาศประเมินจากข้อมูลปริมาณฝุ่นละออง โดยในปี 2562 ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM 10) มีค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศที่เพิ่มขึ้นจากปี 2561 เป็น 45.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ในปี 2561 เปรียบเทียบกับ 41.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ในปี 2560 ในขณะที่ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) มีค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่ 24.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร เป็น 25.6 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ในปี 2561 แต่อย่างไรก็ตามค่าฝุ่นละออง

ทั้งสองขนาดยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และหากพิจารณาสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายและสารอันตราย ซึ่งสะท้อนความสามารถในการบริหารจัดการขยะประเภทต่าง ๆ ของประเทศจากการขยายตัวของชุมชนเมือง การอุปโภคบริโภค การท่องเที่ยว พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในปี 2562 มีแนวโน้มดีขึ้น ถึงแม้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยจะเกิดเพิ่มขึ้นเป็น 28.71 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 3 โดยขยะมูลฝอยชุมชนได้ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ 12.52 ล้านตัน (ร้อยละ 44 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ทั้งนี้ ขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกและนำไปใช้ประโยชน์แล้วจะถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 9.81 ล้านตัน (ร้อยละ 34 ของ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 13 ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิลและทำปุ๋ยอินทรีย์ ขยะมูลฝอยชุมชนอีกจำนวน 10.88 ล้านตัน (ร้อยละ 39) ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามของเสียอันตรายชุมชนมีปริมาณ 648,208 ตันเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 1.6 โดยพบว่าร้อยละ 65 เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และร้อยละ 35 เป็นของเสียอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ทั้งนี้ ปริมาณของเสียได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.12 จากปริมาณของเสียอุตสาหกรรมทั้งหมด หรือประมาณ 104,526 ตัน สำหรับกากอุตสาหกรรมอันตรายมีปริมาณ 1.34 ล้านตัน ในแต่ละภูมิภาคของประเทศมีการกระจายตัวของโรงงานบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรม ซึ่งศักยภาพการบำบัดกำจัดมีมากสุดอยู่ที่ภาคตะวันออก รองลงมาเป็นภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ

ส่วนที่ 1 บทนำ

และในส่วนของปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานราก การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) จากการใช้พลังงานของประเทศในช่วงเดือนมกราคม - กันยายน 2563 นั้น มีปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลง คิดเป็นร้อยละ 10.8 จากช่วงเดียวกันของปีก่อนโดยลดลงในทุกสาขาเศรษฐกิจ โดยในปี 2563 โดยภาคการผลิตไฟฟ้ามีส่วนการปล่อยก๊าซ CO₂ สูงสุด ร้อยละ 41 ของการปล่อยก๊าซ CO₂ ทั้งหมด ขณะที่ภาคการขนส่ง และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO₂ คือ ร้อยละ 25 และร้อยละ 28 ตามลำดับ รวมถึงภาคอื่น ๆ อาทิ ภาคครัวเรือน เกษตรกรรม พาณิชยกรรม ที่มีการปล่อยก๊าซ CO₂ คิดเป็นร้อยละ 6 ของการปล่อยก๊าซทั้งหมด ทั้งนี้ การปล่อย CO₂ ต่อการใช้พลังงาน (การใช้พลังงานขั้นต้นรวมถึงการใช้พลังงานทดแทน) ของประเทศไทยอยู่ที่ 1.86 พันตัน (CO₂/KTOE) ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

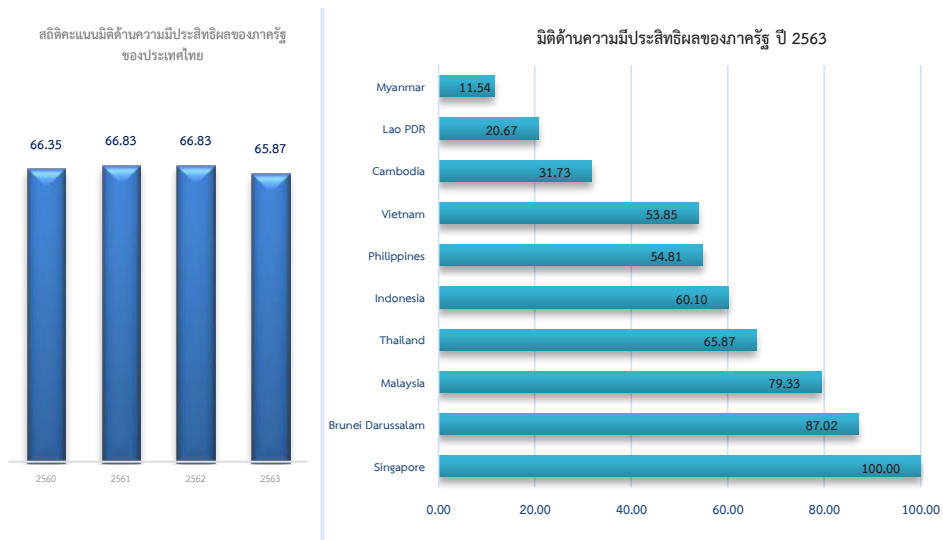
“ภาครัฐโปร่งใส ทันสมัย ใส่ใจให้บริการ ปฏิบัติงานเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐให้มีมาตรฐาน ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีความทันสมัย ระบบงานภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปราศจากการทุจริตประพฤติมิชอบ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายและการอำนวยความสะดวกเป็นไปตามหลักนิติธรรม ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยจะส่งผลให้เกิดกลไกที่สนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ชาติในด้านอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่กำหนด โดยมี 4 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส (2) ภาครัฐมีขนาดเล็กกระทัดรัด พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (3) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ (4) กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ส่วนที่ 1

บทนำ

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2563 ประสิทธิภาพภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการพัฒนาที่ค่อนข้างจะคงที่ จึงจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญกับการปรับกระบวนการงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ และผลประโยชน์ส่วนรวมในระยะต่อไป รวมทั้งการพัฒนาภาครัฐให้มีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชน และการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้มีความเป็นดิจิทัลเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนโดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการเข้าถึงของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นในกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส พร้อมทั้งการสร้างรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะบุคคลกรในภาครัฐให้มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี

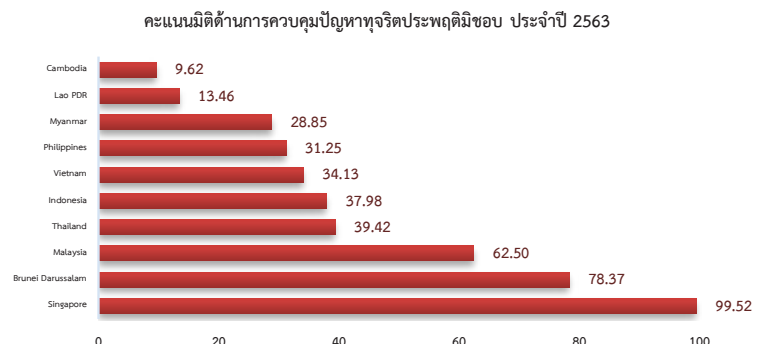

ที่มา: รายงานดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย พิจารณาจากมิติด้านต่าง ๆ ของ **ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)** โดยจากรายงาน WGI ปี 2563 พบว่า ในส่วนของระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ และประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐ พิจารณาจาก **มิติด้านความมีประสิทธิภาพของภาครัฐ** ค่าดัชนีของไทยมีค่าที่ 65.87 คะแนน โดยมีค่าคะแนนลดลงจากปีที่ผ่านมาที่มีค่าอยู่ที่ 66.83 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนพบว่า ประเทศไทยมีลำดับที่ 4 ซึ่งคงที่ โดยเป็นรองจากประเทศสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย

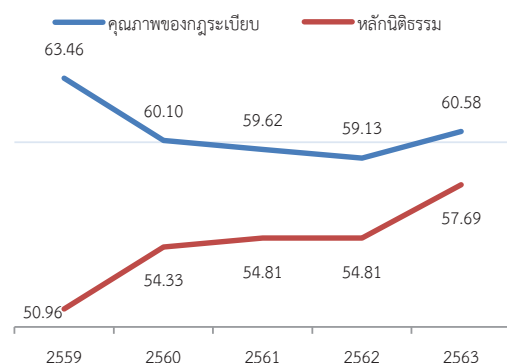
ส่วนที่ 1 บทนำ

ในส่วนของระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ พิจารณาจาก**มิติด้านการควบคุมปัญหาทุจริต ประพฤติมิชอบ** พบว่า ประเทศไทยมีค่าคะแนนอยู่ที่ 39.42 ลดลงจากปี 2561 ที่มีค่าคะแนน 40.87 โดยเมื่อเปรียบเทียบกับในระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยอยู่เป็นอันดับที่ 4 รองลงมาจากสิงคโปร์ บรูไนและมาเลเซีย ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของภาครัฐในการควบคุมไม่ให้ใช้อำนาจเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในรูปแบบของการทุจริตประพฤติมิชอบเพียงเล็กน้อยหรือขนาดใหญ่ รวมถึงการเข้าครอบครองรัฐโดยกลุ่มผู้มีอำนาจที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์

หากประเมินจาก**มิติด้านหลักนิติธรรม** พบว่า มีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นเป็นเท่ากับ 57.69 คะแนน จาก 54.81 ในปีก่อนหน้า ในส่วนของความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม พิจารณาจาก**มิติของคุณภาพของกฎระเบียบ** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 ของอาเซียน มีคะแนนที่ 60.58 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ 59.13 คะแนน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีนิตินิติธรรม และมิติคุณภาพของมาตรการควบคุมกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่า 3 ลำดับแรกมีคะแนนทั้ง 2 มิติค่อนข้างสูง ได้แก่ สิงคโปร์ได้ 96.63

สถิติคะแนนด้านคุณภาพของกฎระเบียบและหลักนิติธรรมของประเทศไทย

และ 100 คะแนน บรูไนได้ 74.04 และ 73.08 คะแนน มาเลเซียได้ 73.08 และ 74.52 คะแนน อีกทั้งในปี 2563 ที่ผ่านมามีทุกประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้**ภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้มีความเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น** เมื่อเทียบเคียงกับ **ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Government Development Index (EGDI)** จัดทำโดยองค์กรสหประชาชาติ (United Nations: UN) พบว่าประเทศไทย อยู่ในกลุ่มของ Very High EDGI เป็นครั้งแรกในปี 2563 โดยมีค่าคะแนน 0.7555 อยู่ในอันดับที่ 57 จาก 193 ประเทศ ซึ่งมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่อยู่ในอันดับที่ 73 และมีค่าคะแนน EDGI ที่ 0.6543 และหากพิจารณาในส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน อันได้แก่ การให้บริการออนไลน์ (Online Service Index : OSI) โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม (Telecommunication Infrastructure Index : TII) และทุนมนุษย์ (Human Capital Index : HCI) โดยมีค่าคะแนน 0.7941 0.7004 และ 0.7751 ตามลำดับ ซึ่งยังคงห่างจากประเทศในอาเซียนอย่างสิงคโปร์ ที่อยู่ในอันดับ 11 และมีค่าคะแนน 0.9150